

Part one

THE OLD BUCCANEER

1

THE OLD SEA-DOG AT THE «ADMIRAL BENBOW»

Squire Trelawney, Dr. Livesey, and the rest of these gentlemen having asked me to write down the whole particulars about Treasure Island, from the beginning to the end, keeping nothing back but the bearings of the island, and that only because there is still treasure not yet lifted, I take up my pen in the year of grace 17... and go back to the time when my father kept the «Admiral Benbow» inn and the brown old seaman with the sabre cut first took up his lodging under our roof.

I remember him as if it were yesterday, as he came plodding to the inn door, his sea-chest following behind him in a handbarrow — a tall, strong, heavy, nut-brown man, his tarry pigtail falling over the shoulder of his soiled blue coat, his hands ragged and scarred, with black, broken nails, and the sabre cut across one cheek, a dirty, livid white. I remember him looking round the cover and whistling to himself as he did so, and then breaking out in that old sea-song that he sang so often afterwards:

«Fifteen men on the dead man's chest —
Yo-ho-ho, and a bottle of rum!»

in the high, old tottering voice that seemed to have been tuned and broken at the capstan bars.

Then he rapped on the door with a bit of stick like a handspike that he carried, and when my father appeared, called roughly for a glass of rum. This, when it was brought to him, he drank slowly,

Частина перша

СТАРИЙ ПІРАТ

1

СТАРИЙ МОРСЬКИЙ ВОВК У КОРЧМІ «АДМІРАЛ БЕНБОУ»

Сквайр Трілоні, доктор Лівсі та інші джентльмени попросили мене написати все, що я знаю про Острів Скарбів. Вони хочуть, щоб я розповів усю історію від початку до кінця, не приховуючи нічого, крім розташування острова, та й то тільки тому, що й досі звідти не вивезли всі скарби. Отже, я беруся за перо цього року Божого 17... і повертаюся думками до тих часів, коли мій батько мав корчму «Адмірал Бенбоу» і коли засмаглий старий моряк зі рубцем від шаблі на щоці оселився під нашим дахом.

Я пам'ятаю, ніби все це було тільки вчора, як він підійшов, важко ступаючи, до дверей нашої корчми, а слідом за ним везли на тачці моряцьку скриню. Це був високий, міцний, огрядний чоловік з темним, засмаглим обличчям. Засмальцьована косичка стирчала над коміром його брудної синьої куртки. Руки в нього були зашкарублі, порізані, з чорними поламаними нігтями, а шабельний рубець на щоці — бруднувато-білявого кольору зі свинцевим відтінком. Пригадую, як він окинув поглядом бухту і тихенько свиснув, а потім раптом затяг давню морську пісню, яку так часто наспівував і потім:

П'ятнадцять хлопців на скрині мерця.
Йо-го-го, ще й пляшечка рому!

Голос у нього був старечий, хрипкий, верескливий, немов рипучі важелі кабестана.

Потім він постукав у двері кінцем палиці, що скидалася на гандшпуг, і, коли вийшов мій батько, грубо зажадав від нього склянку рому. Йому винесли ром, і він почав поволі його пити,

like a connoisseur, lingering on the taste and still looking about him at the cliffs and up at our signboard.

«This is a handy cove», says he at length; «and a pleasant sittyated grog-shop. Much company, mate?»

My father told him no, very little company, the more was the pity.

«Well, then», said he, «this is the berth for me. Here you, matey», he cried to the man who trundled the barrow; «bring up alongside and help up my chest. I'll stay here a bit», he continued. «I'm a plain man; rum and bacon and eggs is what I want, and that head up there for to watch ships off. What you mought call me? You mought call me captain. Oh, I see what you're at — there»; and he threw down three or four gold pieces on the threshold. «You can tell me when I've worked through that», says he, looking as fierce as a commander.

And indeed bad as his clothes were and coarsely as he spoke, he had none of the appearance of a man who sailed before the mast, but seemed like a mate or skipper accustomed to be obeyed or to strike. The man who came with the barrow told us the mail had set him down the morning before at the Royal George, that he had inquired what inns there were along the coast, and hearing ours well spoken of, I suppose, and described as lonely, had chosen it from the others for his place of residence. And that was all we could learn of our guest.

He was a very silent man by custom. All day he hung round the cove or upon the cliffs with a brass telescope; all evening he sat in a corner of the parlour next the fire and drank rum and water very strong. Mostly he would not speak when spoken to, only look up sudden and fierce and blow through his nose like a fog-horn; and we and the people who came about our house soon learned to let him be. Every day when he came back from his stroll he would ask if any seafaring men had gone by along the road. At first we thought it was the want of company of his own kind that made him ask this question, but at last we began to see he was desirous to avoid them. When a seaman did put up at the «Admiral Benbow» (as now and then some did, making by the coast road for Bristol) he would look in at him through the curtained door before he entered the parlour; and he was always sure to be as silent as a mouse when any such was present. For me, at least,

як великий знавець, смакуючи кожен ковток і все ще поглядаючи на скелі й на нашу вивіску.

— Бухта нічогенька, — пробурмотів він нарешті. — Непогане місце для шинку. Багато народу, хазяїне?

Батько відповів, що, на жаль, народу тут буває дуже мало.

— То й добре! — сказав моряк. — Пристань саме для мене. Гей, ти, голубе! — гукнув він чоловікові, який віз тачку. — Під'їжджай сюди, допоможи мені втягти скриню. Я тут затримуюсь трохи, — вів він далі. — Чоловік я простий. Ром, шинка, яєчня — і більше мені нічого не треба. Хіба тільки ще ота скеля, з якої видно в морі кораблі... Як мене звати? Ну що ж, зовіть хоч би й капітаном. Еге, я бачу, що вас турбує... Маєте!

І він кинув на поріг три чи чотири золоті монети.

— Коли ці скінчаться, можете прийти і сказати, — промовив він суворо і глянув на батька, як командир на підлеглого.

І справді, хоч одяг у нього був поганенький, а мова дуже брутальна, проте він зовсім не скидався на звичайного матроса. Швидше можна було подумати, що це штурман або шкіпер, який звик командувати й карати непокірних. Чоловік з тачкою розповів нам, що незнайомець прибув поштовим диліжансом учора вранці до «Готелю Короля Георга» і розпитував, які є корчми в околиці. Почувши, мабуть, добрі відгуки про нашу корчму й довідавшись, що вона розташована на відлюдді, капітан обрав саме її. Оце й усе, що ми змогли дізнатися про нашого гостя.

То був дуже мовчазний чоловік. Цілими днями він вештався біля затоки або здирався на скелі з мідною підзорною трубою. А вечорами сидів у вітальні в кутку біля вогню, змішував ром з водою і пив цю міцну суміш. Здебільшого він нічого не відповідав, коли до нього зверталися. Тільки кине раптом лютий погляд і засопе носом, немов корабельна сирена в тумані. Ми й наші відвідувачі незабаром навчилися не турбувати його. Щоразу, повернувшись з прогулянки, він запитував, чи не з'явилися біля корчми якісь моряки. Спочатку ми гадали, що він питає про це, шукаючи собі підходящої компанії. Але незабаром помітили, що він, навпаки, старається уникати сторонніх. Коли якийсь моряк, пробираючись прибережною дорогою до Бристоля, завертав до «Адмірала Бенбоу», наш капітан наважувався вийти до зали, тільки поглянувши на відвідувача з-під завіски на дверях. У присутності такого гостя він завжди сидів тихенько, наче миша.

there was no secret about the matter, for I was, in a way, a sharer in his alarms. He had taken me aside one day and promised me a silver four-penny on the first of every month, if I would only keep my «weather-eye open for a seafaring man with one leg» and let him know the moment he appeared. Often enough when the first of the month came round and I applied to him for my wage, he would only blow through his nose at me and stare me down, but before the week was out he was sure to think better of it, bring me my four-penny piece, and repeat his orders to look out for «the seafaring man with one leg».

How that personage haunted my dreams, I need scarcely tell you. On stormy nights, when the wind shook the four corners of the house and the surf roared along the cove and up the cliffs, I would see him in a thousand forms, and with a thousand diabolical expressions. Now the leg would be cut off at the knee, now at the hip; now he was a monstrous kind of a creature who had never had but the one leg, and that in the middle of his body. To see him leap and run and pursue me over hedge and ditch was the worst of nightmares. And altogether I paid pretty dear for my monthly four-penny piece, in the shape of these abominable fancies.

But though I was so terrified by the idea of the seafaring man with one leg, I was far less afraid of the captain himself than anybody else who knew him. There were nights when he took a deal more rum and water than his head would carry; and then he would sometimes sit and sing his wicked, old, wild sea-songs, minding nobody; but sometimes he would call for glasses round and force all the trembling company to listen to his stories or bear a chorus to his singing. Often I have heard the house shaking with «Yo-ho-ho, and a bottle of rum», all the neighbours joining in for dear life, with the fear of death upon them, and each singing louder than the other to avoid remark. For in these fits he was the most overriding companion ever known; he would slap his hand on the table for silence all round; he would fly up in a passion of anger at a question, or sometimes because none was put, and so he judged the company was not following his story. Nor would he allow anyone to leave the inn till he had drunk himself sleepy and reeled off to bed.

Для мене все це не було таємницею, бо я став, так би мовити, співучасником його тривог. Якось він одвів мене вбік і пообіцяв платити мені по чотири срібних пенси першого числа кожного місяця, якщо я «пильнуватиму одноногого моряка» і повідомлю його, тобто капітана, відразу, як тільки цей моряк з'явиться поблизу. Коли ж надходило перше число і я звертався до нього по обіцяну винагороду, він тільки сопів носом і люто поглядав на мене. Але вже до кінця тижня змінював свій гнів на ласку, приносив мені той чотирипенсовик і повторював наказ «пильнувати одноногого моряка».

Навряд чи треба казати вам, як мучив мою уяву цей одноногий моряк. Уночі під час шторму, коли вітер хитав усі стіни нашого будинку, а прибій ревів у затоці й поміж скель, цей моряк ввижався мені уві сні в тисячах образів, страшний, мов тисяча дияволів. Іноді я бачив його з ногою, відрізаною до коліна; іноді — відтятою по самісіньке стегно. Часто він з'являвся переді мною у вигляді моторошної потвори, що так і народилася з однією ногою, яка стирчала з середини тулуба. На цій одній нозі він ганявся за мною, перескакуючи через паркани й рівчакі. Тож недешево діставалися мені оті щомісячні чотири пенси; я розплачувався за них страхітливими снами.

Та хоч який страшний був для мене одноногий моряк, самого капітана я боявся куди менше, ніж усі інші, хто його знав. Іноді ввечері він випивав рому з водою більше, ніж могла витримати його голова. Тоді він довго сидів у корчмі й співав своїх давніх, диких, жорстоких морських пісень, не звертаючи уваги ні на кого з присутніх. А бувало й так, що він замовляв випивку на всіх і примушував наших відвідувачів, що тремтіли від жаху, слухати його розповіді про морські пригоди або підспівувати йому гуртом. І дуже часто стіни нашого будинку ходили ходором від «Йо-го-го, ще й пляшечка рому», бо всі запрошені, побоюючись за своє життя, намагалися перекричати один одного і співати якнайголосніше, щоб не повернути на себе гнів капітана. А під час таких випадків капітан був справді небезпечним гостем: він то грюкав кулаком об стіл, вимагаючи, щоб усі замовкли; то раптом спалахував буйним гнівом, коли його перебивали, запитуючи про щось; то, навпаки, шаленів, що ніхто не звертався до нього з питаннями, а це означало, що товариство не уважно його слухає. Він не дозволяв нікому піти з корчми, аж поки сам не напивався до нестями й не йшов, хитаючись, спати.

His stories were what frightened people worst of all. Dreadful stories they were — about hanging, and walking the plank, and storms at sea, and the Dry Tortugas, and wild deeds and places on the Spanish Main. By his own account, he must have lived his life among some of the wickedest men that God ever allowed upon the sea. And the language in which he told these stories shocked our plain country people almost as much as the crimes that he described.

My father was always saying the inn would be ruined, for people would soon cease coming there to be tyrannized over and put down, and sent shivering to their beds; but I really believe his presence did us good. People were frightened at the time, but on looking back they rather liked it; it was a fine excitement in a quiet country life. And there was even a party of the younger men who pretended to admire him, calling him a «true sea-dog» and a «real old salt» and such like names, and saying there was the sort of man that made England terrible at sea.

In one way, indeed, he bade fair to ruin us, for he kept on staying week after week, and at last month after month, so that all the money had been long exhausted, and still my father never plucked up the heart to insist on having more. If ever he mentioned it, the captain blew through his nose so loudly that you might say he roared, and stared my poor father out of the room. I have seen him wringing his hands after such a rebuff, and I am sure the annoyance and the terror he lived in must have greatly hastened his early and unhappy death.

All the time he lived with us the captain made no change whatever in his dress, but to buy some stockings from a hawker. One of the cocks of his hat having fallen down, he let it hang from that day forth, though it was a great annoyance when it blew. I remember the appearance of his coat, which he patched himself upstairs in his room, and which, before the end, was nothing but patches. He never wrote or received a letter, and he never spoke with any but the neighbours, and with these, for the most part, only when drunk on rum. The great sea-chest none of us had ever seen open.

He was only once crossed, and that was towards the end, when my poor father was far gone in a decline that took him off.

Але найбільше страху нагнали його розповіді — жахливі розповіді про шибениці, про ходіння по дощці, про шторми на морі, про острови Тортугас, про розбійницькі гнізда і розбійницький розгул в Іспанському морі. За його словами, він, мабуть, прожив усе життя серед найзапекліших негідників, які будь-коли виходили в море. А лайка, якою він пересипав свої розповіді, лякала наших простодушних сільських жителів не менше ніж злочини, які він змальовував.

Мій батько весь час повторював, що ми розоримося, бо люди незабаром перестануть приходити до нашої корчми, де з них знущаються і звідки вони повертаються додому сповнені жаху! Але я певен, що присутність капітана, навпаки, добре впливала на наші справи. Правда, відвідувачі лякалися спочатку, та через день їх знову тягло до капітана. Він вніс якесь приємне збудження у тихе, сонливе сільське життя. Підібралась навіть група юнаків, які захоплювалися капітаном і називали його «справжнім морським вовком», «наскрізь просоленим моряком» та іншими такими назвиськами. На їхню думку, саме такі люди зробили Англію грозою морів.

Але, з іншого боку, він по-справжньому завдавав нам збитків. Минав тиждень за тижнем, місяць за місяцем; гроші, які він у перший день кинув на поріг нашої корчми, давно вже були витрачені, нових він не платив, і в батька не вистачало сміливості вимагати платню. Коли ж навіть батько і нагадував про це, капітан починав сопіти так голосно й люто, так гнівно поглядав на нього, що він якомога швидше тікав з кімнати. Я бачив, як після таких спроб мій бідолашний батько розпачливо заломлював руки. Я певен, що пережиті ним тривоги й страхи дуже прискорили його передчасну смерть.

За весь час, який капітан жив у нас, він ані разу не перемінив свого одягу, тільки купив кілька пар панчіх у вуличного торговця. Один край його трикутного капелюха обвис; капітан так його й полишив, хоча це й завдавало йому чимало неприємностей у час сильного вітру. Я добре пам'ятаю, який вигляд мала його куртка, яку він сам латав у своїй кімнаті. Латка там була на латці.

Він ніколи не писав і не одержував ніяких листів. І ніколи ні з ким не розмовляв, крім сусідів, — та й то здебільшого тільки тоді, коли добре випив. Також ніхто ніколи не бачив, щоб він хоч раз відмикав свою скриню.

Dr. Livesey came late one afternoon to see the patient, took a bit of dinner from my mother, and went into the parlour to smoke a pipe until his horse should come down from the hamlet, for we had no stabling at the old «Benbow». I followed him in, and I remember observing the contrast the neat, bright doctor, with his powder as white as snow and his bright, black eyes and pleasant manners, made with the coltish country folk. And above all, with that filthy, heavy, bleared scarecrow of a pirate of ours, sitting, far gone in rum, with his arms on the table. Suddenly he — the captain, that is — began to pipe up his eternal song:

«Fifteen men on the dead man's chest —
Yo-ho-ho, and a bottle of rum!
Drink and the devil had done for the rest —
Yo-ho-ho, and a bottle of rum!»

At first I had supposed «the dead man's chest» to be that identical big box of his upstairs in the front room, and the thought had been mingled in my nightmares with that of the one-legged seafaring man. But by this time we had all long ceased to pay any particular notice to the song; it was new, that night, to nobody, but Dr. Livesey. And on him I observed it did not produce an agreeable effect, for he looked up for a moment quite angrily before he went on with his talk to old Taylor, the gardener, on a new cure for the rheumatics. In the meantime, the captain gradually brightened up at his own music, and at last flapped his hand upon the table before him in a way we all knew to mean silence. The voices stopped at once, all but Dr. Livesey's; he went on as before speaking clear and kind and drawing briskly at his pipe between every word or two. The captain glared at him for a while, flapped his hand again, glared still harder, and at last broke out with a villainous, low oath, «Silence, there, between decks!»

«Were you addressing me, sir?» says the doctor; and when the ruffian had told him, with another oath, that this was so, «I have only one thing to say to you, sir», replies the doctor, «that if you keep on drinking rum, the world will soon be quit of a very dirty scoundrel!»

Тільки одного разу капітанові дали добру відсіч, та й то це сталося в останні дні, коли мій бідолашний батько був уже при смерті.

Якось пізно ввечері до нас приїхав доктор Лівсі. Він оглянув хворого, нашвидку пообідав на запрошення моєї матері й зайшов до загальної кімнати викурити люльку, поки йому приведуть коня. Коня залишили в селі, бо в старому «Бенбоу» не було стайні.

До загальної кімнати провів його я, і пригадую, як вразив мене контраст між стриманим, привітним і веселим лікарем у сніжно-білій перуці, зі жвавими чорними очима, та сільськими гультіпаками, що відвідували нашу корчму. Особливо вражала ця різниця, коли глянути на наше опудало — незграбного, брудного, страховидного пірата, що напився і сидів, поклавши руки на стіл.

Раптом він, тобто капітан, завів свою улюблену пісню:

«П'ятнадцять хлопців на скрині мерця.
Йо-го-го, ще й пляшечка рому!
Пий, і диявол тебе приведе до кінця.
Йо-го-го, ще й пляшечка рому!»

Спочатку мені здавалося, що «скриня мерця» — це і є ота велика скриня, яка стоїть нагорі в кімнаті капітана. У моїх кошмарах ця скриня часто з'являлася переді мною разом з одноногим моряком. Але потім ми всі так звикли до цієї пісні, що не звертали на неї ніякої уваги. Цього вечора вона була новиною лише для доктора Лівсі і, як я помітив, справила на нього не дуже приємне враження. Він сердито подивився на капітана, перш ніж продовжити розмову зі старим садівником Тейлором про новий спосіб лікування ревматизму. Тим часом капітан, повеселений од своєї власної пісні, гримнув кулаком по столу. Ми всі знали, що це означає наказ мовчати. Всі відразу принишкли. Всі, крім доктора Лівсі. Той продовжував говорити, виразно й м'яко вимовляючи слова й час од часу попихкуючи своєю люлькою. Капітан кинув на нього лютий погляд, знов ударив кулаком, потім глянув ще лютіше і раптом закричав з брутальною брудною лайкою:

— Тихше, там, на нижній палубі!

— Чи не до мене ви звертаєтесь, сер? — спитав лікар.

Нахаба, знову вилаявшись, сказав, що звертається саме до нього.

— Тоді я маю сказати вам тільки одне, сер, — відповів лікар, — якщо ви не перестанете пиячити, то світ незабаром звільниться від одного з найбрудніших мерзотників.

The old fellow's fury was awful. He sprang to his feet, drew and opened a sailor's clasp-knife, and balancing it open on the palm of his hand, threatened to pin the doctor to the wall.

The doctor never so much as moved. He spoke to him as before, over his shoulder and in the same tone of voice, rather high, so that all the room might hear, but perfectly calm and steady: «If you do not put that knife this instant in your pocket, I promise, upon my honour, you shall hang at the next assizes».

Then followed a battle of looks between them, but the captain soon knuckled under, put up his weapon, and resumed his seat, grumbling like a beaten dog.

«And now, sir», continued the doctor, «since I now know there's such a fellow in my district, you may count I'll have an eye upon you day and night. I'm not a doctor only; I'm a magistrate. And if I catch a breath of complaint against you, if it's only for a piece of incivility like tonight's, I'll take effectual means to have you hunted down and routed out of this. Let that suffice».

Soon after, Dr. Livesey's horse came to the door and he rode away. But the captain held his peace that evening, and for many evenings to come.

2

BLACK DOG APPEARS AND DISAPPEARS

It was not very long after this that there occurred the first of the mysterious events that rid us at last of the captain, though not, as you will see, of his affairs. It was a bitter cold winter, with long, hard frosts and heavy gales; and it was plain from the first that my poor father was little likely to see the spring. He sank daily, and my mother and I had all the inn upon our hands, and were kept busy enough without paying much regard to our unpleasant guest.

It was one January morning, very early — a pinching, frosty morning — the cove all grey with hoar-frost, the ripple lapping softly on the stones, the sun still low and only touching the hilltops and shining far to seaward. The captain had risen earlier than usual and set out down the beach, his cutlass swinging under the broad

Лють старого волоцюги була жахливою. Він скочив на ноги, вихопив і розкрив моряцького складаного ножа і, розмахуючи ним, погрожував приколоти лікаря до стіни.

Лікар навіть не ворухнувся. Він, як і перед цим, говорив до капітана через плече таким же спокійним тоном, може, трохи голосніше, щоб усі в кімнаті могли чути, але цілком спокійно:

— Якщо ви зараз же не покладете свого ножа до кишені, клянусь вам своєю честю, що вас повісять після першої ж сесії нашого виїзного суду.

Між ними почався поєдинок очима. Але капітан скоро здався. Він сховав зброю, сів на своє місце і тільки гарчав, мов побитий пес.

— А тепер, добродію, — вів далі лікар, — оскільки мені стало відомо, що в моїй окрузі є такий суб'єкт, можете бути певні, що я стежитиму за вами вдень і вночі. Я не тільки лікар, я й місцевий суддя. І коли я почую найменшу скаргу на вас, хоч би навіть тільки на те, що ви нагрубіюнили комусь... як-от зараз, я вживу рішучих заходів, щоб ви понесли належну кару. Зважте на це.

Невдовзі після цього лікареві подали коня і він поїхав. Капітан у цей вечір був тихим і смирним, і таким він уже залишався й в усі наступні вечори.

2

ЧОРНИЙ ПЕС З'ЯВЛЯЄТЬСЯ І ЗНИКАЄ

Незабаром після цього почалися ті таємничі події, що, нарешті, звільнили нас від капітана, але не звільнили, як побачите самі, від його клопітних справ. Була сувора холодна зима з тривалими морозами й штормами. І з самого початку стало ясно, що мій бідолашний батько навряд чи побачить весну. З кожним днем йому ставало все гірше й гірше. Клопотатися про корчму доводилось моїй матері й мені. Ми були дуже зайняті і звертали мало уваги на нашого неприємного пожилця.

Був ранній січневий ранок, морозний і холодний. Бухта посивіла від іню. Хвилі м'яко хлюпали об каміння. Сонце ще не встигло піднятися і тільки торкнулося своїм промінням верхівок горбів та блідо осяяло морську далечінь. Капітан про-

skirts of the old blue coat, his brass telescope under his arm, his hat tilted back upon his head. I remember his breath hanging like smoke in his wake as he strode off, and the last sound I heard of him as he turned the big rock was a loud snort of indignation, as though his mind was still running upon Dr. Livesey.

Well, mother was upstairs with father and I was laying the breakfast-table against the captain's return, when the parlour door opened and a man stepped in on whom I had never set my eyes before. He was a pale, tallowy creature, wanting two fingers of the left hand, and though he wore a cutlass, he did not look much like a fighter. I had always my eye open for seafaring men, with one leg or two, and I remember this one puzzled me. He was not sailorly, and yet he had a smack of the sea about him too.

I asked him what was for his service, and he said he would take rum; but as I was going out of the room to fetch it, he sat down upon a table and motioned me to draw near. I paused where I was, with my napkin in my hand.

«Come here, sonny», says he. «Come nearer here».

I took a step nearer.

«Is this here table for my mate Bill?» he asked with a kind of leer.

I told him I did not know his mate Bill, and this was for a person who stayed in our house whom we called the captain.

«Well», said he, «my mate Bill would be called the captain, as like as not. He has a cut on one cheek and a mighty pleasant way with him, particularly in drink, has my mate Bill. We'll put it, for argument like, that your captain has a cut on one cheek — and we'll put it, if you like, that that cheek's the right one. Ah, well! I told you. Now, is my mate Bill in this here house?»

I told him he was out walking.

«Which way, sonny? Which way is he gone?»

And when I had pointed out the rock and told him how the captain was likely to return, and how soon, and answered a few other questions, «Ah», said he, «this'll be as good as drink to my mate Bill».

The expression of his face as he said these words was not at all pleasant, and I had my own reasons for thinking that the stranger was mistaken, even supposing he meant what he said. But it was

кинувся раніше, ніж звичайно, і вийшов на берег з кортиком під полою старої синьої куртки, з мідною підзорною трубою під пахвою, у капелюсі, зсунутому на потилицю. Я пригадую, що з рота у нього вилітала пара і клубочилася в повітрі, мов дим. Я чув, як злісно він фиркнув, зникаючи за великою скелею, — так, ніби ще й досі не міг забути своєї сутички з доктором Лівсі.

Мати забарилася нагорі, біля батька. Я готував на столі сніданок до приходу капітана. Раптом двері розчинилися, й до кімнати ввійшов чоловік, якого я ніколи раніше не бачив. Він був блідий, і обличчя в нього лисніло, наче змазане салом. На лівій руці в нього бракувало двох пальців. Хоч чоловік цей і носив кортик, але вигляд у нього був не дуже войовничий. Я весь час пильнував за моряками — і одноногими, й двоногими — і пригадую, як ця особа спантеличила мене. Він мало скидався на моряка, але все-таки щось морське я в ньому відчув.

Я спитав його, чим можу допомогти. Він попросив собі рому. Я вже збирався вийти з кімнати, щоб виконати його прохання, але він сів за стіл і кивнув мені, щоб я підійшов ближче. Я зупинився, тримаючи серветку в руці.

— Підійди, синку, — сказав він. — Підійди ближче.

Я ступив крок уперед.

— Оцей стіл накритий для мого товариша, штурмана Біллі? — запитав він, посміхаючись.

Я відповів, що не знаю ніякого штурмана Біллі і що стіл накритий для нашого постояльця, якого ми називаємо капітаном.

— Ну що ж, — сказав він, — мого товариша, штурмана Біллі, теж можна так називати. Це справи не міняє. У нього рубець на щоці і дуже приємна поведінка, особливо коли він напідпитку. От він який, мій штурман Біллі! Ну, а у вашого капітана теж є рубець на щоці... І саме на правій щоці. Правда ж? А що я казав! Ну, то чи вдома зараз мій штурман Біллі?

Я відповів, що він пішов прогуляться.

— А якою дорогою, синку? Якою дорогою він пішов?

Я показав йому на скелю, пояснив, якою дорогою і коли має повернутися капітан, відповів ще на кілька запитань.

— Ах, — сказав незнайомий, — мій приятель Біллі зрадіє мені, мов добрій чарці.

Вираз його обличчя, коли він промовив ці слова, був аж ніяк не приємний, і я мав усі підстави гадати, що незнайомий поми-

no affair of mine, I thought; and besides, it was difficult to know what to do. The stranger kept hanging about just inside the inn door, peering round the corner like a cat waiting for a mouse.

Once I stepped out myself into the road, but he immediately called me back, and as I did not obey quick enough for his fancy, a most horrible change came over his tallowy face, and he ordered me in with an oath that made me jump. As soon as I was back again he returned to his former manner, half fawning, half sneering, patted me on the shoulder, told me I was a good boy and he had taken quite a fancy to me. «I have a son of my own», said he, «as like you as two blocks, and he's all the pride of my 'art. But the great thing for boys is discipline, sonny — discipline. Now, if you had sailed along of Bill, you wouldn't have stood there to be spoke to twice — not you. That was never Bill's way, nor the way of sich as sailed with him. And here, sure enough, is my mate Bill, with a spy-glass under his arm, bless his old 'art, to be sure. You and me'll just go back into the parlour, sonny, and get behind the door, and we'll give Bill a little surprise — bless his 'art, I say again».

So saying, the stranger backed along with me into the parlour and put me behind him in the corner so that we were both hidden by the open door. I was very uneasy and alarmed, as you may fancy, and it rather added to my fears to observe that the stranger was certainly frightened himself. He cleared the hilt of his cutlass and loosened the blade in the sheath; and all the time we were waiting there he kept swallowing as if he felt what we used to call a lump in the throat.

At last in strode the captain, slammed the door behind him, without looking to the right or left, and marched straight across the room to where his breakfast awaited him.

«Bill», said the stranger in a voice that I thought he had tried to make bold and big.

The captain spun round on his heel and fronted us; all the brown had gone out of his face, and even his nose was blue; he had the look of a man who sees a ghost, or the evil one, or something worse, if anything can be; and upon my word, I felt sorry to see him all in a moment turn so old and sick.

«Come, Bill, you know me; you know an old shipmate, Bill, surely», said the stranger.

лявся, навіть коли він справді думав те, що казав. Але я вважав, що ця справа мене не обходить. До того ж важко було вирішити, що робити за таких обставин. Незнайомець пильно стежив за дверима корчми, притулившись біля входу, мов кіт, що стереже мишу.

Коли я спробував вийти надвір, він наказав мені негайно повернутись. Йому здалося, що я не досить швидко виконав наказ; тієї ж миті жаклива гримаса перекосила його обличчя, і він так гримнув на мене, що я аж підстрибнув з переляку. Проте, коли я повернувся, він знову почав розмовляти зі мною, як і раніше, — напівуслесливо, напівжартівливо, поплескав мене по плечу і сказав, що я гарний хлопчина й одразу сподобався йому.

— У мене є синок, — сказав він, — і ви схожі, мов дві цеглини. Він — гордість мого батьківського серця. Але для хлопців головне — дисципліна, так, синку, дисципліна. Коли б ти поплавав з Біллі, тебе не треба було б гукати двічі — е, ні! Біллі не повторював двічі своїх наказів. У нього були зовсім інші порядки... А ось і він, мій штурман Біллі, з підзорною трубою під пахвою, благослови його Боже! Давай повернемося до вітальні, синку, і сховаємося за дверима, щоб зробити Біллі маленький сюрприз, благослови його Боже!

З цими словами незнайомиць потяг мене до вітальні й поставив позад себе в кутку, щоб ми обидвоє були схованими за відчиненими дверима. Я дуже збентежився і злякався, як ви можете собі уявити. Та ще більше я злякався, побачивши, що незнайомий і сам боїться. Він хапався за руків'я свого кортика і совав лезом в піхвах. Увесь час він ковтав слину, ніби щось застрягло йому в горлянці.

Нарешті до кімнати ввалився капітан, грюкнув дверима і, не оглядаючись, попрямував до столу, де на нього чекав сніданок.

— Біллі! — гукнув незнайомиць, намагаючись надати своєму голосу якнайбільше сміливості й твердості.

Капітан швидко обернувся і став лицем до нас. Уся засмага одразу зійшла з його обличчя, навіть ніс його став синім. У нього був вигляд людини, що раптом побачила привида, чи диявола, чи щось іще гірше, коли тільки може бути щось гірше. І, слово честі, мені навіть гірко було дивитися на нього, так він одразу постарів і змарнів.

— Впізнаєш мене, Біллі? Ну як же ти можеш не впізнати свого давнього корабельного товариша, Біллі! — сказав незнайомиць.

The captain made a sort of gasp.

«Black Dog!» said he.

«And who else?» returned the other, getting more at his ease. «Black Dog as ever was, come for to see his old shipmate Billy, at the «Admiral Benbow» inn. Ah, Bill, Bill, we have seen a sight of times, us two, since I lost them two talons», holding up his mutilated hand.

«Now, look here», said the captain; «you've run me down; here I am; well, then, speak up; what is it?»

«That's you, Bill», returned Black Dog, «you're in the right of it, Billy. I'll have a glass of rum from this dear child here, as I've took such a liking to; and we'll sit down, if you please, and talk square, like old shipmates».

When I returned with the rum, they were already seated on either side of the captain's breakfast-table — Black Dog next to the door and sitting sideways so as to have one eye on his old shipmate and one, as I thought, on his retreat.

He bade me go and leave the door wide open. «None of your keyholes for me, sonny», he said; and I left them together and retired into the bar.

For a long time, though I certainly did my best to listen, I could hear nothing but a low gattling; but at last the voices began to grow higher, and I could pick up a word or two, mostly oaths, from the captain.

«No, no, no, no; and an end of it!» he cried once. And again, «If it comes to swinging, swing all, say I».

Then all of a sudden there was a tremendous explosion of oaths and other noises — the chair and table went over in a lump, a clash of steel followed, and then a cry of pain. And the next instant I saw Black Dog in full flight, and the captain hotly pursuing, both with drawn cutlasses, and the former streaming blood from the left shoulder. Just at the door the captain aimed at the fugitive one last tremendous cut, which would certainly have split him to the chine had it not been intercepted by our big signboard of «Admiral Benbow». You may see the notch on the lower side of the frame to this day.

Капітан тяжко зітхнув.

— Чорний Пес! — промовив він нарешті.

— А хто ж іще? — відгукнувся незнайомиць, підбадьорюючись. — Чорний Пес власною персоною прийшов до корчми «Адмірал Бенбоу» побачитися зі своїм давнім корабельним товаришем Біллі! Ах, Біллі, Біллі, скільки часу минуло відтоді, як я втратив свої два пазури, — вигукнув він, витягуючи вперед свою понівечену руку.

— Ну гаразд, — сказав капітан. — Ти таки вистежив мене, і ось я перед тобою. Тож викладай: чого прийшов?

— Пізнаю тебе, Біллі, — відповів Чорний Пес. — Ти маєш слушність, Біллі. Це миле хлоп'я, яке я так полюбив, принесе зараз скляночку рому. Ми посидимо з тобою, якщо хочеш, і поговоримо відверто, як давні товариші.

Коли я повернувся з ромом, вони вже сиділи один навпроти одного за столом, накритим для капітана. Чорний Пес сидів ближче до дверей, трохи боком, щоб зручніше було стежити за своїм давнім товаришем і, як мені здалося, щоб бути наготові вчасно відступити. Він наказав мені йти геть і залишити двері розчиненими навстіж.

— Щоб ти, синку, не підглядав у замкову дірочку, — пояснив він.

Я залишив їх удвох і повернувся до буфету.

Довгий час, хоч як намагався, я не міг почути нічого, крім невиразного бурмотіння. Але потім вони почали розмовляти голосніше, і я міг уже розібрати окремі слова, здебільшого лайку капітана.

Нарешті капітан закричав:

— Ні, ні, ні, ні! І кінець на цьому! Чуєш?

І потім знову:

— Коли вже дійде до шибениці, то нехай на ній гойдаються всі! Це моє останнє слово.

Потім раптом пролунала жаклива лайка й почувся гуркіт. Стіл і стільці полетіли на підлогу, дзенькнула сталь клинків, хтось скрикнув від болю, а вже в наступну мить я побачив Чорного Пса, який щодуху біг до дверей. Капітан гнався за ним. В обох у руках були оголені кортики. У Чорного Пса з лівого плеча сочилася кров. Біля самих дверей капітан замахнувся на втікача кортиком і, мабуть, розсік би його голову страшним ударом навпіл, коли б цьому не завадила велика вивіска «Адмірала Бенбоу». На вивісці внизу, на самій рамі, і досі можна бачити велику подряпину.

That blow was the last of the battle. Once out upon the road, Black Dog, in spite of his wound, showed a wonderful clean pair of heels and disappeared over the edge of the hill in half a minute. The captain, for his part, stood staring at the signboard like a bewildered man. Then he passed his hand over his eyes several times and at last turned back into the house.

«Jim», says he, «rum»; and as he spoke, he reeled a little, and caught himself with one hand against the wall.

«Are you hurt?» cried I.

«Rum», he repeated. «I must get away from here. Rum! Rum!»

I ran to fetch it, but I was quite unsteadied by all that had fallen out, and I broke one glass and fouled the tap. And while I was still getting in my own way, I heard a loud fall in the parlour, and running in, beheld the captain lying full length upon the floor. At the same instant my mother, alarmed by the cries and fighting, came running downstairs to help me. Between us we raised his head. He was breathing very loud and hard, but his eyes were closed and his face a horrible colour.

«Dear, deary me», cried my mother, «what a disgrace upon the house! And your poor father sick!»

In the meantime, we had no idea what to do to help the captain, nor any other thought but that he had got his death-hurt in the scuffle with the stranger. I got the rum, to be sure, and tried to put it down his throat, but his teeth were tightly shut and his jaws as strong as iron. It was a happy relief for us when the door opened and Doctor Livesey came in, on his visit to my father.

«Oh, doctor», we cried, «what shall we do? Where is he wounded?»

«Wounded? A fiddle-stick's end!» said the doctor. «No more wounded than you or I. The man has had a stroke, as I warned him. Now, Mrs. Hawkins, just you run upstairs to your husband and tell him, if possible, nothing about it. For my part, I must do my best to save this fellow's trebly worthless life. Jim, you get me a basin».

When I got back with the basin, the doctor had already ripped up the captain's sleeve and exposed his great sinewy arm. It was tattooed in several places. «Here's luck», «A fair wind», and «Billy Bones his fancy», were very neatly and clearly executed on

Цей удар поклав край сутичці.

Вискочивши на дорогу, Чорний Пес, незважаючи на свою рану, побіг з такою дивовижною швидкістю, що вже за півхвилини зник за горбом. А капітан, немов збожеволівши, стояв і дивився на вивіску. Потім провів кілька разів рукою по очах і повернувся в будинок.

— Джіме, — звелів він, — рому!

Кажучи це, він трохи похитнувся і сперся однією рукою об стіл.

— Ви поранені! — скрикнув я.

— Рому! — повторив він. — Мені треба забиратися звідси.

Рому! Рому!

Я побіг по ром, але від хвилювання розбив склянку і забруднив кран діжки. Поки я прибирав та наповнював іншу склянку, в загальній кімнаті щось важко впало на підлогу. Я кинувся туди і побачив капітана, який розтягся на підлозі на весь свій величезний зріст. У ту ж мить згори прибігла на підмогу мати, налякана галасом і бійкою. Ми підвели капітанові голову. Він важко дихав. Очі його були заплющені, а обличчя налилося кров'ю.

— Ой лишенько, — скрикнула мати. — Що це за прокляття висить над нашим домом! І твій бідолашний батько як на гріх лежить хворий!

Ми не могли дати ради капітанові, і були певні, що незнайомиць смертельно його поранив. Я, пригадую, приніс рому і намагався влити йому в рот. Але зуби його були міцно зціплені й сильні щелепи стиснуті, мов залізні.

На наше щастя, двері розчинилися й увійшов доктор Лівсі, який приїхав надвідати мого батька.

— О лікарю! — вигукнули ми. — Що нам робити? Куди він поранений?

— Поранений? Одгуляв він своє! — сказав лікар. — Він не більше поранений, ніж ви чи я. У нього просто удар, як я його й попереджав. А тепер, місіс Гокінс, ідіть собі нагору до свого чоловіка і, якщо можете, не кажіть йому про це. Нічого не вдієш, я мушу зробити все, щоб врятувати його нікчемне життя. Джіме, принеси мені таз.

Коли я повернувся з тазом, лікар закасов у капітана один рукав і оголив його велику жилаву руку. Рука в багатьох місцях була вкрита татуюванням. Написи «На щастя», «Погожого

the forearm; and up near the shoulder there was a sketch of a gallows and a man hanging from it — done, as I thought, with great spirit.

«Prophetic», said the doctor, touching this picture with his finger. «And now, Master Billy Bones, if that be your name, we'll have a look at the colour of your blood. Jim», he said, «are you afraid of blood?»

«No, sir», said I.

«Well, then», said he, «you hold the basin»; and with that he took his lancet and opened a vein.

A great deal of blood was taken before the captain opened his eyes and looked mistily about him. First he recognized the doctor with an unmistakable frown; then his glance fell upon me, and he looked relieved. But suddenly his colour changed, and he tried to raise himself, crying, «Where's Black Dog?»

«There is no Black Dog here», said the doctor, «except what you have on your own back. You have been drinking rum; you have had a stroke, precisely as I told you; and I have just, very much against my own will, dragged you headforemost out of the grave. Now, Mr. Bones...

«That's not my name», he interrupted.

«Much I care», returned the doctor. «It's the name of a buccaneer of my acquaintance; and I call you by it for the sake of shortness, and what I have to say to you is this. One glass of rum won't kill you, but if you take one you'll take another and another. And I stake my wig if you don't break off short, you'll die — do you understand that? — die, and go to your own place, like the man in the Bible. Come, now, make an effort. I'll help you to your bed for once».

Between us, with much trouble, we managed to hoist him upstairs, and laid him on his bed, where his head fell back on the pillow as if he were almost fainting.

«Now, mind you», said the doctor, «I clear my conscience — the name of rum for you is death».

And with that he went off to see my father, taking me with him by the arm.

«This is nothing», he said as soon as he had closed the door. «I have drawn blood enough to keep him quiet awhile. He should lie for a week where he is — that is the best thing for him and you; but another stroke would settle him».

вітру», «Нехай здійсняться мрії Біллі Бонса» та інші були дуже старанно й виразно зображені на верхній частині руки. Біля самого плеча було намальовано шибеницю, на якій гойдалося тіло людини. Цей малюнок, здалося мені, було зроблено із справжнім знанням справи.

— Пророча картинка, — зауважив лікар, торкаючись зображення шибениці пальцем. — А тепер, містере Біллі Бонс, якщо вас справді так звать, ми подивимося, якого кольору ваша кров. Джіме, — звернувся він до мене, — ти не боїшся крові?

— Ні, сер, — відповів я.

— Гарзд, — сказав лікар. — Тоді потримай таз.

Він узяв ланцет і відкрив вену.

Багато витекло у капітана крові, перш ніж він розплющив очі й каламутним поглядом обвів кімнату. Спочатку він пізнав лікаря і насунив брови. Потім побачив мене і ніби трохи заспокоївся. Але раптом він знову почервонів і, сілкуючись підвестися, закричав:

— Де Чорний Пес?

— Нема тут ніякого пса, крім вас самого, — сказав лікар. — Ви забагато пили рому. У вас удар, той самий, про який я попереджав, і, хоч мені й не хотілося цього робити, довелося рятувати вас. А тепер, містере Бонс...

— Я не Бонс, — перебив капітан.

— Мені байдуже, — відповів лікар. — У мене є один знайомий пірат, якого звать Бонсом, і я дав вам це ім'я через те, що воно коротке. Слухайте, що я вам скажу: одна склянка рому, звичайно, не вб'є вас, але ж коли ви вип'єте одну, то за нею піде друга і третя. Закладаюся на свою перуку, що коли ви не перестанете пити, то дуже скоро помрете. Розумієте? Полинете на небо, як сказано в Біблії... А тепер спробуйте встати. Я допоможу вам добратися до вашої постелі.

З великими труднощами витягли ми капітана нагору і поклали в ліжку. Голова його безсило впала на подушку, немовби він знепритомнів.

— Отже, майте на увазі, — промовив лікар, — я кажу вам по совісті: слова «ром» і «смерть» для вас означають одне й те саме.

Сказавши це, він узяв мене за руку й пішов оглянути мого батька.

— Дрібниці, — сказав він, як тільки зачинилися двері. — Я випустив йому досить крові, і він надовго заспокоїться. Тиждень провалляється в ліжку, а це краще й для нього, і для вас. Але другого удару йому не перенести.

3 THE BLACK SPOT

About noon I stopped at the captain's door with some cooling drinks and medicines. He was lying very much as we had left him, only a little higher, and he seemed both weak and excited.

«Jim», he said, «you're the only one here that's worth anything, and you know I've been always good to you. Never a month but I've given you a silver fourpenny for yourself. And now you see, mate, I'm pretty low, and deserted by all; and Jim, you'll bring me one noggin of rum, now, won't you, matey?»

«The doctor» — I began.

But he broke in cursing the doctor, in a feeble voice but heartily. «Doctors is all swabs», he said; «and that doctor there, why, what do he know about seafaring men? I been in places hot as pitch, and mates dropping round with Yellow Jack, and the blessed land a-heaving like the sea with earthquakes — what do the doctor know of lands like that? — and I lived on rum, I tell you. It's been meat and drink, and man and wife, to me. And if I'm not to have my rum now I'm a poor old hulk on a lee shore, my blood'll be on you, Jim, and that doctor swab». And he ran on again for a while with curses.

«Look, Jim, how my fingers fidges», he continued in the pleading tone. «I can't keep 'em still, not I. I haven't had a drop this blessed day. That doctor's a fool, I tell you. If I don't have a drain o' rum, Jim, I'll have the horrors; I seen some on 'em already. I seen old Flint in the corner there, behind you; as plain as print, I seen him; and if I get the horrors, I'm a man that has lived rough, and I'll raise Cain. Your doctor hisself said one glass wouldn't hurt me. I'll give you a golden guinea for a noggin, Jim».

He was growing more and more excited, and this alarmed me for my father, who was very low that day and needed quiet; besides, I was reassured by the doctor's words, now quoted to me, and rather offended by the offer of a bribe.

«I want none of your money», said I, «but what you owe my father. I'll get you one glass, and no more».

When I brought it to him, he seized it greedily and drank it out.

3 ЧОРНА МІТКА

Опівдні я приніс капітанові холодного питва та ліки. Він лежав нерухомо в тій самій позі, як ми його залишили, тільки трохи підвівшись; здавалося, він був слабкий і водночас дуже збуджений.

— Джіме, — сказав він, — тільки ти тут чогось вартий. Ти знаєш, що я завжди добре ставився до тебе. Я ж тобі щомісяця давав срібний чотирипенсовик. А тепер бачиш, друже, як мені погано, і всі покинули мене! Джіме, ти ж принесеш мені чарочку рому, принесеш, хлопчику?

— Лікар... — почав було я.

Але він люто, хоч і слабким голосом, почав лаяти лікаря.

— Всі лікарі — телепні! — сказав він. — А цей ваш лікар, ну хіба ж він знає моряків? Я бував у місцях, де пече, мов у гарячій смолі, де люди так і падали від пропасниці, а землетруси розгойдували грішну землю, неначе морську хвилю. Що твій лікар знає про ці краї? Я жив тільки ромом, так, ромом, кажу тобі! Він був мені за їжу і воду, за товариша й жінку. І коли я зараз не ковтну рому, мене викине на берег, мов старе розбите судно. Моя кров упаде тоді на тебе, Джіме, і на оту підтирачку, отого лікаря... І він знову вибухнув лайкою.

— Дивись, Джіме, як тремтять мої пальці, — благально мовив він. — Я не можу втримати їх так, щоб вони не тремтіли. За цілісінький день я ж ні краплини не випив! Цей лікар — дурень, запевняю тебе. Якщо я не ковтну рому, Джіме, мені ввижатимуться різні страхіття. Я вже й так бачив їх, їй-богу! Бачив старого Флінта в кутку, отам, за тобою. Бачив його ясно, мов живого. А якщо знову їх побачу, то мучитимусь, наче Каїн. Таж сам твій лікар казав, що одна склянка мені не зашкодить. Я дам тобі золоту гінею за одну чарчину, Джіме.

Він канючив усе наполегливіше і був такий збуджений, що я почав побоюватися за свого батька, якому в той день було дуже погано і який потребував цілковитого спокою. Крім того, мене переконали слова лікаря, що їх тепер повторив капітан.

— Не треба мені ваших грошей, — сказав я, ображений, що мені пропонують хабара. — Заплатіть хоча б за те, що ви винні моєму батькові. Я принесу вам склянку, але це буде остання.

Я приніс склянку рому. Він жадібно схопив її і випив одним духом.

«Aye, aye», said he, «that's some better, sure enough. And now, matey, did that doctor say how long I was to lie here in this old berth?»

«A week at least», said I.

«Thunder!» he cried. «A week! I can't do that; they'd have the black spot on me by then. The lubbers is going about to get the wind of me this blessed moment; lubbers as couldn't keep what they got, and want to nail what is another's. Is that seamanly behaviour, now, I want to know? But I'm a saving soul. I never wasted good money of mine, nor lost it neither; and I'll trick 'em again. I'm not afraid on 'em. I'll shake out another reef, matey, and daddle 'em again».

As he was thus speaking, he had risen from bed with great difficulty, holding to my shoulder with a grip that almost made me cry out, and moving his legs like so much dead weight. His words, spirited as they were in meaning, contrasted sadly with the weakness of the voice in which they were uttered. He paused when he had got into a sitting position on the edge.

«That doctor's done me», he murmured. «My ears is singing. Lay me back».

Before I could do much to help him he had fallen back again to his former place, where he lay for a while silent.

«Jim», he said at length, «you saw that seafaring man today?»

«Black Dog?» I asked.

«Ah! Black Dog», says he. «*He's* a bad un; but there's worse that put him on. Now, if I can't get away nohow, and they tip me the black spot, mind you, it's my old sea-chest they're after. You get on a horse — you can, can't you? Well, then, you get on a horse, and go to — well, yes, I will! — to that eternal doctor swab, and tell him to pipe all hands — magistrates and sich — and he'll lay 'em aboard at the Admiral Benbow — all old Flint's crew, man and boy, all on 'em that's left. I was first mate, I was, old Flint's first mate, and I'm the on'y one as knows the place. He gave it me at Savannah, when he lay a-dying, like as if I was to now, you see. But you won't peach unless they get the black spot on me, or unless you see that Black Dog again or a seafaring man with one leg, Jim — him above all».

«But what is the black spot, captain?» I asked.

— Гей, гей, — промовив, — отепер мені трохи покращало. Послухай, друже, лікар не казав, скільки я валятимусь на оцій старій койці?

— Принаймні тиждень, — відповів я.

— Хай його грім пальне! — вигукнув капітан. — Тиждень! Не можу цього я собі дозволити: вони встигнуть до того часу прислати мені чорну мітку. Негідники вже натрапили на мій слід. Марнотратники, ледарі, своє не зберегли, а тепер ганяються за чужим! Хіба ж так справжні моряки роблять? От узяти мене: я людина ощадлива, ніколи не тринькав гроші, ніколи їх не губив. Я зумію знов обдурити їх! Не страшні вони мені! Відчалю від цього рифу, братику, і знову пошию їх у дурні.

Говорячи це, він заледве підвівся з ліжка і сперся на мое плече з такою силою, що я мало не закричав. Раптом його ноги, мов колоди, опустилися на підлогу. Погрози ніяк не відповідали тому слабкому голосу, яким він їх виголошував.

Сівши на край ліжка, він довго віддихувався.

— Цей лікар мене доконав, — пробурмотів урешті. — У вухах дзвенить... Допоможи мені лягти...

Але перш ніж я взявся допомагати, він упав на спину і на якийсь час замовк.

— Джіме, — сказав він нарешті, — ти бачив сьогодні того моряка?

— Чорного Пса? — спитав я.

— Атож, Чорного Пса, — відповів він. — То дуже поганий чоловік, але ті, що послали його, ще гірші. Слухай: якщо мені не пощастить вибратися звідси й вони надішлють мені чорну мітку, то знай, що вони полюють на мою скриню. Сідай тоді на коня... Ти ж умієш їздити верхи, правда? Сідай, кажу, тоді на коня й жени щодуху... Ну, тепер мені все одно... Мчи хоч до цього лікаря, до того телепня, й перекажи йому, щоб він свистів усіх нагору — суддів там і різних присяжних — і накрив би тут, на борту «Адмірала Бенбоу», всю стару зграю Флінта, всіх до єдиного, скільки їх ще лишилося живими. Я був першим штурманом старого Флінта. Першим штурманом! І тільки я знаю те місце. Він сам усе передав мені в Саванні, коли лежав при смерті, як ось я тепер. Але ти не зчиняй галасу, поки вони не надішлють мені чорної мітки. Чи поки не побачиш знову цього Чорного Пса або моряка на одній нозі. Одноногого моряка, Джіме, бійся найдужче!

— А що це за чорна мітка, капітане? — спитав я.

«That's a summons, mate. I'll tell you if they get that. But you keep your weather-eye open, Jim, and I'll share with you equals, upon my honour».

He wandered a little longer, his voice growing weaker; but soon after I had given him his medicine, which he took like a child, with the remark, «If ever a seaman wanted drugs, it's me». He fell at last into a heavy, swoon-like sleep, in which I left him. What I should have done had all gone well I do not know. Probably I should have told the whole story to the doctor, for I was in mortal fear lest the captain should repent of his confessions and make an end of me.

But as things fell out, my poor father died quite suddenly that evening, which put all other matters on one side. Our natural distress, the visits of the neighbours, the arranging of the funeral, and all the work of the inn to be carried on in the meanwhile kept me so busy that I had scarcely time to think of the captain, far less to be afraid of him.

He got downstairs next morning, to be sure, and had his meals as usual, though he ate little and had more. I am afraid, than his usual supply of rum, for he helped himself out of the bar, scowling and blowing through his nose, and no one dared to cross him. On the night before the funeral he was as drunk as ever; and it was shocking, in that house of mourning, to hear him singing away at his ugly old sea-song; but weak as he was, we were all in the fear of death for him, and the doctor was suddenly taken up with a case many miles away and was never near the house after my father's death.

I have said the captain was weak, and indeed he seemed rather to grow weaker than regain his strength. He clambered up and down stairs, and went from the parlour to the bar and back again, and sometimes put his nose out of doors to smell the sea, holding on to the walls as he went for support and breathing hard and fast like a man on a steep mountain. He never particularly addressed me, and it is my belief he had as good as forgotten his confidences; but his temper was more flighty, and allowing for his bodily weakness, more violent than ever. He had an alarming way now when he was drunk of drawing his cutlass and laying it bare before him on the table. But with all that, he minded people less and seemed shut up in his own thoughts and rather

— Це виклик, друже, так би мовити, повістка на суд. Коли її пришлють, я тобі скажу. Ти тільки не прогав їх, Джіме, і я все поділю з тобою порівну, слово честі...

Язык у нього почав заплітатися, голос послабшав. Я дав йому ліків, і він випив їх покірливо, мов дитина, сказавши:

— Якщо коли-небудь якийсь моряк потребував ліків, то це я.

Зрештою він забувся важким, безтямним сном, і я вийшов.

Що я робив би, коли б усе йшло гаразд, не знаю. Очевидно, розповів би про все лікареві, бо смертельно боявся, що капітан пошкодує про свою відвертість і приб'є мене.

Але обставини склалися інакше. Увечері раптово помер мій батько, і ми забули про все інше. Велике сімейне горе, відвідування сусідів, похорон і різні господарські турботи так закрутили мене, що в мене не було часу ні думати про капітана, ні боятися його.

Наступного ранку він зійшов униз і пообідав, як завжди. Їв мало, зате багато пив. Гадаю, він випив рому навіть більше, ніж звичайно, бо сам хазяйнував біля буфета і при цьому так сердито сопів, що ніхто не наважувався йому суперечити. Вночі, напередодні похорону, він був так само п'яний, як і завжди. Огідно було слухати його розгнздану, дику пісню в нашому сумному домі. І хоч він був дуже слабкий, ми всі до смерті боялися його. А лікар у той час був далеко: його несподівано викликали до пацієнта за багато миль звідси, і він не з'являвся поблизу нашого будинку після смерті мого батька.

Я сказав, що капітан був слабкий. І справді, здавалося, що він дедалі слабшає, а не одужує. Важко пересувався по сходах, знову й знову ходив із загальної кімнати до буфета й назад. Іноді вистромляв носа з дверей — відчутти запах моря, — тримаючись при цьому за стіну, щоб не впасти. Дихав важко й швидко, як людина, що здирається на круту гору.

Тепер він уже не заговорював до мене і, мабуть, зовсім забув про свою відвертість, хоч став ще буйнішим і, незважаючи на свою слабкість, ще лютішим, ніж будь-коли. Напившись, він витягав кортик і клав його перед собою на столі. Але разом з тим майже не звертав уваги на людей і, здавалося, весь час був заглиблений у свої думки та примарні видіння. Яюсь, на преве-

wandering. Once, for instance, to our extreme wonder, he piped up to a different air, a king of country love-song, that he must have learned in his youth before he had begun to follow the sea.

So things passed until, the day after the funeral, and about three o'clock of a bitter, foggy, frosty afternoon, I was standing at the door for a moment, full of sad thoughts about my father, when I saw someone drawing slowly near along the road. He was plainly blind, for he tapped before him with a stick and wore a great green shade over his eyes and nose; and he was hunched, as if with age or weakness, and wore a huge old tattered sea-cloak with a hood that made him appear positively deformed. I never saw in my life a more dreadful-looking figure. He stopped a little from the inn, and raising his voice in an odd sing-song, addressed the air in front of him, «Will any kind friend inform a poor blind man, who has lost the precious sight of his eyes in the gracious defence of his native country, England — and God bless King George! — where or in what part of this country he may now be?»

«You are at the «Admiral Benbow», Black Hill Cove, my good man», said I.

«I hear a voice», said he, «a young voice. Will you give me your hand, my kind young friend, and lead me in?»

I held out my hand, and the horrible, soft-spoken, eyeless creature gripped it in a moment like a vise. I was so much startled that I struggled to withdraw, but the blind man pulled me close up to him with a single action of his arm.

«Now, boy», he said, «take me in to the captain».

«Sir», said I, «upon my word I dare not».

«Oh», he sneered, «that's it! Take me in straight or I'll break your arm».

And he gave it, as he spoke, a wrench that made me cry out.

«Sir», said I, «it is for yourself I mean. The captain is not what he used to be. He sits with a drawn cutlass. Another gentleman...»

«Come, now, march», interrupted he; and I never heard a voice so cruel, and cold, and ugly as that blind man's. It cowed me more than the pain, and I began to obey him at once, walking straight in at the door and towards the parlour, where our sick old buccaneer was sitting, dazed with rum. The blind man clung close to me, holding me in one iron fist and leaning almost more of his weight

лике наше здивування, навіть почав мугикати якусь сільську любовну пісеньку, що він її чув, мабуть, замолоду, коли ще не почав блукати по морях.

Такі ото були наші справи, коли через день після похорону, — день був похмурий, туманний і морозяний, — годині о третій пополудні, я вийшов за двері і став на порозі, сповнений сумних згадок про свого батька. І раптом побачив, що хтось поволі йде по дорозі. Чоловік був, очевидно, сліпий, бо намацував дорогу перед собою палицею. Над очима й носом у нього нависав зелений щиток. Згорблений чи то від старості, чи то від слабкості, закутаний у старий подертий морський плащ з каптуром, що зовсім ховав обриси його тіла. Ніколи в своєму житті я не бачив потворнішої постаті. Перед корчмою він зупинився і співучим голосом промовив, ні до кого не звертаючись:

— Чи не скаже який добрий друг бідному сліпому, що втратив свій дорогоцінний зір, доблесно захищаючи свою батьківщину Англію, — благослови, Боже, короля Георга, — чи не скаже хтось цьому сліпому, де і в якій частині країни він зараз перебуває?

— Ви стоїте перед корчмою «Адмірал Бенбоу», в бухті Чорного Горба, добрий чоловіче, — відгукнувся я.

— Я чую голос, — мовив він, — юний голос. Дайте мені вашу руку, мій любий юний друже, і проведіть мене в цей дім.

Я подав йому руку, і ця жахлива безока потвора з таким солодким голосом стисла її, мов лещатами. Я так злякався, що спробував видертись і втекти. Але сліпий притяг мене щільно до себе єдиним порухом руки.

— А тепер, хлопче, — сказав він, — веди мене до капітана.

— Сер, — благав я, — слово честі, я не смію.

— Он як! — осміхнувся він. — Не смієш? Веди негайно, або я зламаю тобі руку.

І, кажучи це, він так повернув мені руку, що я скрикнув.

— Сер, — сказав я, — не за себе я боюся, а за вас. Капітан тепер не такий, яким був колись. Він сидить з оголеним кортиком. Один джентльмен уже приходив до нього і...

— Ану, йди! — перебив він мене.

Ніколи ще не чув я голосу такого жорстокого, холодного й огидного, як у того сліпого. Голос цей налякав мене більше, ніж біль. Я відразу підкорився і повів його просто до загальної кімнати, де сидів наш хворий старий пірат, очманілий від рому.

on me than I could carry. «Lead me straight up to him, and when I'm in view, cry out, 'Here's a friend for you, Bill.' If you don't, I'll do this», and with that he gave me a twitch that I thought would have made me faint. Between this and that, I was so utterly terrified of the blind beggar that I forgot my terror of the captain, and as I opened the parlour door, cried out the words he had ordered in a trembling voice.

The poor captain raised his eyes, and at one look the rum went out of him and left him staring sober. The expression of his face was not so much of terror as of mortal sickness. He made a movement to rise, but I do not believe he had enough force left in his body.

«Now, Bill, sit where you are», said the beggar. «If I can't see, I can hear a finger stirring. Business is business. Hold out your left hand. Boy, take his left hand by the wrist and bring it near to my right».

We both obeyed him to the letter, and I saw him pass something from the hollow of the hand that held his stick into the palm of the captain's, which closed upon it instantly.

«And now that's done», said the blind man. And at the words he suddenly left hold of me, and with incredible accuracy and nimbleness, skipped out of the parlour and into the road, where, as I still stood motionless, I could hear his stick go tap-tap-tapping into the distance.

It was some time before either I or the captain seemed to gather our senses, but at length, and about at the same moment, I released his wrist, which I was still holding, and he drew in his hand and looked sharply into the palm.

«Ten o'clock!» he cried. «Six hours. We'll do them yet», and he sprang to his feet.

Even as he did so, he reeled, put his hand to his throat, stood swaying for a moment, and then, with a peculiar sound, fell from his whole height face foremost to the floor.

I ran to him at once, calling to my mother. But haste was all in vain. The captain had been struck dead by thundering apoplexy. It is a curious thing to understand, for I had certainly never liked the man, though of late I had begun to pity him, but as soon as I saw that he was dead, I burst into a flood of tears. It was the second death I had known, and the sorrow of the first was still fresh in my heart.

Сліпий вчепився за мене своїми залізними пальцями. Він наліг на мене всією своєю вагою, і я ледве тримався на ногах.

— Веди мене просто до нього і, коли він зможе побачити мене, крикни: «Ось ваш приятель, Біллі!» А якщо не крикнеш, то я ось що зроблю!

І він знову так стиснув мені руку, що я мало не знепритомнів. Після всього цього я був такий наляканий сліпим жебраком, що забув свій страх перед капітаном і, розчинивши двері загальної кімнати, вигукнув те, що наказав сліпий.

Бідолашний капітан підвів очі й відразу протверезів. На обличчі його відбився навіть не переляк, а смертельна мука. Він спробував було підвестись, але, очевидно, вже мало сил лишилося в його тілі.

— Нічого, Біллі, сиди як сидиш, — сказав жебрак. — Хоч я й не можу бачити, але чую, як тремтять твої пальці. Діло насамперед. Дай свою праву руку. Хлопче, візьми його руку й піднеси її ближче до моєї правиці.

Ми обидва слухняно підкорилися йому. Я побачив, як сліпий перекинув щось із своєї руки, в якій тримав палицю, в долоню капітана, що миттю стиснулася в кулак.

— Отже, зроблено, — сказав сліпець. З цими словами він відпустив мене і з неймовірною для сліпого точністю й швидкістю вислизнув із загальної кімнати надвір. Я все ще стояв нерухомо, прислухаючись, як по дорозі щораз далі й далі стукотить його палиця.

Минув якийсь час, поки ми з капітаном трохи отямались. І тоді тільки я помітив, що все ще тримаю в своїх руках його кулак. Раптом він висмикнув руку і глянув на те, що в нього було затиснуте в долоні.

— О десятій годині! — вигукнув він. — Лишилося шість годин. Час іще є. — І зірвався на ноги. Але заточився і схопився за горло. Так стояв якусь мить, похитуючись з боку на бік, а потім, неприродно крикнувши, упав, мов сніп, на підлогу.

Я одразу кинувся до нього, гукаючи матір, та було пізно. Капітан раптово помер від апоплексичного удару. І дивно: я ніколи не любив цього чоловіка, хоч останнім часом і почав жаліти його, але, побачивши його мертвим, вибухнув цілою зливою сліз. Це була друга смерть, що сталася в мене на очах, і смуток після першої був іще свіжий у моєму серці.

THE SEA-CHEST

Lost no time, of course, in telling my mother all that I knew, and perhaps should have told her long before, and we saw ourselves at once in a difficult and dangerous position. Some of the man's money — if he had any — was certainly due to us, but it was not likely that our captain's shipmates, above all the two specimens seen by me, Black Dog and the blind beggar, would be inclined to give up their booty in payment of the dead man's debts. The captain's order to mount at once and ride for Doctor Livesey would have left my mother alone and unprotected, which was not to be thought of. Indeed, it seemed impossible for either of us to remain much longer in the house; the fall of coals in the kitchen grate, the very ticking of the clock, filled us with alarms. The neighbourhood, to our ears, seemed haunted by approaching footsteps; and what between the dead body of the captain on the parlour floor and the thought of that detestable blind beggar hovering near at hand and ready to return, there were moments when, as the saying goes, I jumped in my skin for terror. Something must speedily be resolved upon, and it occurred to us at last to go forth together and seek help in the neighbouring hamlet. No sooner said than done. Bare-headed as we were, we ran out at once in the gathering evening and the frosty fog.

The hamlet lay not many hundred yards away, though out of view, on the other side of the next cove; and what greatly encouraged me, it was in an opposite direction from that whence the blind man had made his appearance and whither he had presumably returned. We were not many minutes on the road, though we sometimes stopped to lay hold of each other and hearken. But there was no unusual sound — nothing but the low wash of the ripple and the croaking of the inmates of the wood.

It was already candle-light when we reached the hamlet, and I shall never forget how much I was cheered to see the yellow shine in doors and windows; but that, as it proved, was the best of the help we were likely to get in that quarter. For — you would have thought men would have been ashamed of themselves — no soul would consent to return with us to the «Admiral Benbow».

МОРЯЦЬКА СКРИНЯ

Я, звісно, не гаючись розповів матері все, що знав і що, певно, слід було б розповісти значно раніше. Нам стало ясно, що ми опинилися в небезпечному становищі.

Частина капітанових грошей — якщо тільки в нього були якісь гроші — безперечно, належала нам. Але важко було повірити, що корабельні товариші нашого капітана, а особливо два типи, яких я бачив, — Чорний Пес та сліпий жебрак, — згодилися б віддати свою здобич за борги покійного. Наказ капітана сісти на коня і мчати по доктора Лівсі я виконати не міг: для цього б довелося залишити матір саму, без усякого захисту. Про це не могло бути й мови. Але нам здавалося, що й лишатися тут теж не можна: тривогою сповнювало нас навіть падіння вугілля на залізну решітку в огнищі, навіть цокання нашого годинника. Скрізь нам вчувалися чийсь кроки, ніби хтось до нас підходив.

Мертве тіло капітана на підлозі загальної кімнати й думки про те, що клятий сліпий жебрак блукає десь поблизу і щохвилини може повернутися, — все це сповнювало мене неймовірним жахом. Треба було негайно щось робити. І ми наважилися піти разом шукати допомоги в сусідньому селі. Сказано — зроблено. Навіть не одягаючись, побігли ми в темінь і холодний туман.

Села від нас не було видно, але воно було недалеко, всього за кількасот ярдів від нашого дому, на другому боці сусідньої затоки. Мене дуже підбадьорювало, що йти треба було не в той бік, звідки з'явився сліпий і куди він, очевидно, повернувся. Йшли ми недовго, хоч не раз зупинялися, прислухаючись. Але довкола не чути було нічого підозрілого: тільки глухо шуміли хвилі та крикали в лісі ворони.

Коли ми дісталися до села, там по хатах уже засвітили свічки. Ніколи не забуду, як я зрадів, побачивши жовте світло у дверях і вікнах. Але виявилось, що, крім цього світла, ми тут не змогли отримати ніякої іншої допомоги. Бо — ви скажете, що ці люди мали самі себе соромитися, — жодна жива душа не погоджувалася піти з нами до «Адмірала Бенбоу».

Що докладніше ми розповідали про наше нещастя, то ревноше старе й мале в цьому селі ховалося кожне у свій куток. Ім'я

The more we told of our troubles, the more — man, woman, and child — they clung to the shelter of their houses. The name of Captain Flint, though it was strange to me, was well enough known to some there and carried a great weight of terror. Some of the men who had been to field-work on the far side of the «Admiral Benbow» remembered, besides, to have seen several strangers on the road, and taking them to be smugglers, to have bolted away; and one at least had seen a little lugger in what we called Kitt's Hole. For that matter, anyone who was a comrade of the captain's was enough to frighten them to death. And the short and the long of the matter was, that while we could get several who were willing enough to ride to Dr. Livesey's, which lay in another direction, not one would help us to defend the inn.

They say cowardice is infectious; but then argument is, on the other hand, a great emboldener; and so when each had said his say, my mother made them a speech. She would not, she declared, lose money that belonged to her fatherless boy; «If none of the rest of you dare», she said, «Jim and I dare. Back we will go, the way we came, and small thanks to you big, hulking, chicken-hearted men. We'll have that chest open, if we die for it. And I'll thank you for that bag, Mrs. Crossley, to bring back our lawful money in».

Of course I said I would go with my mother, and of course they all cried out at our foolhardiness, but even then not a man would go along with us. All they would do was to give me a loaded pistol lest we were attacked, and to promise to have horses ready saddled in case we were pursued on our return, while one lad was to ride forward to the doctor's in search of armed assistance.

My heart was beating finely when we two set forth in the cold night upon this dangerous venture. A full moon was beginning to rise and peered redly through the upper edges of the fog, and this increased our haste, for it was plain, before we came forth again, that all would be as bright as day, and our departure exposed to the eyes of any watchers. We slipped along the hedges, noiseless and swift, nor did we see or hear anything to increase our terrors, till, to our relief, the door of the «Admiral Benbow» had closed behind us.

I slipped the bolt at once, and we stood and panted for a moment in the dark, alone in the house with the dead captain's body. Then my mother got a candle in the bar, and

капітана Флінта, мені зовсім незнайоме, добре було відоме багатьом жителям села і сповнювало їх жахом. Деякі з них пригадали, як одного разу, працюючи в полі, поблизу «Адмірала Бенбоу», вони побачили на дорозі кількох чужинців, яких прийняли за контрабандистів, і одразу ж порозбігалися по домівках, щоб міцніше позачиняти двері. Один чоловік бачив навіть невеличке суденце в затоці, що носить назву Лігво Кіттове. Тому навіть сама згадка про товаришів капітана лякала їх до смерті. Коротше кажучи, знайшлося кілька сміливців, які згоджувалися їхати по доктора Лівсі (їхати до нього треба було в іншому напрямку), але ніхто не хотів допомогти нам оборонити корчму.

Кажуть, боягузливість заразлива. Але суперечки і сварка, навпаки, можуть породити й велику сміливість. Отже, вислухавши всі розмови селян, моя мати раптом виголосила цілу промову. Вона заявила, що не хоче втрачати гроші, які належать її осиротілому синові.

— Якщо ви всі боїтеся, — сказала вона, — то Джим і я не з таких. Ми повернемося тією ж дорогою. Сором вам, таким здоровенним чолов'ягам з курячими серцями! Ми відкриємо ту скриню, хоч би це коштувало нам життя... Буду дуже вдячна, якщо ви дозволите взяти вашу сумку, місіс Крослі: ми принесемо в ній наші законні гроші.

Я, звичайно, заявив, що піду разом з матір'ю, і, звичайно, всі закричали, що ми божевільні. Але навіть і тоді жоден з чоловіків не наважився нас супроводити. Все, що вони зробили, — це дали мені заряджений пістолет на випадок нападу та обіцяли, що триматимуть наготові осідланих коней, щоб ми могли втекти, якщо розбійники нас переслідуватимуть. А один юнак поїхав верхи до лікаря по збройну допомогу.

Шалено калатало моє серце, коли ми удвох вночі вирушили в цю небезпечну путь. Повний місяць уже сходив у небі і червонуватим світлом проглядав крізь туман. Це змусило нас ще більше поспішати, бо ясно було, що поки ми повернемося, буде вже видно, як удень, і мерзотники можуть побачити нас. Нечутно й швидко пробиралися ми під парканами, але нічого не помітили, що могло б посилити наш страх.

Нарешті, на превелику нашу радість, двері «Адмірала Бенбоу» зачинилися за нами. Відразу ж я засунув засув. Хвилину ми постояли в темряві, віддихуючись, самотні в цьому будинку, де лежало тіло мертвого капітана. Потім моя мати взяла

holding each other's hands, we advanced into the parlour. He lay as we had left him, on his back, with his eyes open and one arm stretched out.

«Draw down the blind, Jim», whispered my mother; «they might come and watch outside. And now», said she when I had done so, «we have to get the key off *that*; and who's to touch it, I should like to know!». And she gave a kind of sob as she said the words.

I went down on my knees at once. On the floor close to his hand there was a little round of paper, blackened on the one side. I could not doubt that this was the *Black Spot*; and taking it up, I found written on the other side, in a very good, clear hand, this short message: «You have till ten tonight».

«He had till ten, Mother», said I; and just as I said it, our old clock began striking. This sudden noise startled us shockingly; but the news was good, for it was only six.

«Now, Jim», she said, «that key».

I felt in his pockets, one after another. A few small coins, a thimble, and some thread and big needles, a piece of pigtail tobacco bitten away at the end, his gully with the crooked handle, a pocket compass, and a tinder box were all that they contained, and I began to despair.

«Perhaps it's round his neck», suggested my mother.

Overcoming a strong repugnance, I tore open his shirt at the neck, and there, sure enough, hanging to a bit of tarry string, which I cut with his own gully, we found the key. At this triumph we were filled with hope and hurried upstairs without delay to the little room where he had slept so long and where his box had stood since the day of his arrival.

It was like any other seaman's chest on the outside, the initial «B» burned on the top of it with a hot iron, and the corners somewhat smashed and broken as by long, rough usage.

«Give me the key», said my mother; and though the lock was very stiff, she had turned it and thrown back the lid in a twinkling.

A strong smell of tobacco and tar rose from the interior, but nothing was to be seen on the top except a suit of very good clothes, carefully brushed and folded. They had never been worn,

свічку в буфеті, і, тримаючись за руки, ми рушили до загальної кімнати. Капітан лежав, як ми його й залишили, на спині, з розплющеними очима, відкинувши одну руку.

— Опустити штори, Джіме, — прошепотіла мати. — Вони можуть підглядати... А тепер, — вела вона далі, коли я опустив штори, — нам треба знайти ключа від скрині... Та от хто ж тільки наважиться доторкнутись до покійника...

І вона навіть схлипнула при цих словах.

Я відразу став навколішки. На підлозі біля руки капітана лежало маленьке паперове кружальце, вимазане з одного боку чимсь чорним. Я не сумнівався, що то й була чорна мітка. Взявши в руки папірець, я побачив, що на другому його боці написано дуже гарним почерком коротке послання: «Маєш час до десятої години вечора».

— Вони прийдуть о десятій, мамо, — сказав я.

І в ту ж мить почав бити наш старий годинник. Ми страшенно злякалися цих раптових звуків, але, на наше щастя, пробіло тільки шосту.

— Ну, Джіме, — сказала мати, — шукай ключа.

Я обшукав кишені капітана одну по одній. Кілька дрібних монет, наперсток, нитки, велика голка, брусок пресованого тютюну, надкушений з одного краю, ніж з кривим держакком, кишеньковий компас, кресало — оце й усе, що там було. Я почав уже впадати в розпач...

— Може, він на шії? — сказала мати.

Переборюючи огиду, я розірвав комір капітанової сорочки. І справді, на просмоленій шворці, яку я відразу ж перерізав знайденим ножем, висів ключ.

Ми зраділи й побігли нагору, до маленької кімнати, де жив капітан і де від самого дня його приїзду стояла скриня. Зовні вона була звичайною моряцькою скринєю. На кришці було випалено літеру «Б», а кути стерті й побиті так, наче ця скриня відслужила довгу і тяжку службу.

— Дай мені ключа, — сказала мати.

Замок був дуже тугий, але вона відімкнула його і відкинула віко в одну мить.

Міцний запах тютюну й дьогтю війнув на нас. Насамперед ми побачили новий, старанно вичищений і акуратно складений костюм. Мати сказала, що цей костюм, мабуть, ще ніхто ніколи

my mother said. Under that, the miscellany began — a quadrant, a tin canikin, several sticks of tobacco, two brace of very handsome pistols, a piece of bar silver, an old Spanish watch and some other trinkets of little value and mostly of foreign make, a pair of compasses mounted with brass, and five or six curious West Indian shells. I have often wondered since why he should have carried about these shells with him in his wandering, guilty, and hunted life.

In the meantime, we had found nothing of any value but the silver and the trinkets, and neither of these were in our way. Underneath there was an old boat-cloak, whitened with sea-salt on many a harbour-bar. My mother pulled it up with impatience, and there lay before us, the last things in the chest, a bundle tied up in oilcloth, and looking like papers, and a canvas bag that gave forth, at a touch, the jingle of gold.

«I'll show these rogues that I'm an honest woman», said my mother. «I'll have my dues, and not a farthing over. Hold Mrs. Crossley's bag». And she began to count over the amount of the captain's score from the sailor's bag into the one that I was holding.

It was a long, difficult business, for the coins were of all countries and sizes — doubloons, and louis d'ors, and guineas, and pieces of eight, and I know not what besides, all shaken together at random. The guineas, too, were about the scarcest, and it was with these only that my mother knew how to make her count.

When we were about half-way through, I suddenly put my hand upon her arm, for I had heard in the silent frosty air a sound that brought my heart into my mouth — the tap-tapping of the blind man's stick upon the frozen road. It drew nearer and nearer, while we sat holding our breath. Then it struck sharp on the inn door, and then we could hear the handle being turned and the bolt rattling as the wretched being tried to enter; and then there was a long time of silence both within and without. At last the tapping recommenced, and, to our indescribable joy and gratitude, died slowly away again until it ceased to be heard.

«Mother», said I, «take the whole and let's be going», for I was sure the bolted door must have seemed suspicious and would bring the whole hornet's nest about our ears, though how thankful

не одягав. Під костюмом лежала всяка всячина: квадрант, бляшаний кухоль, кілька плиток тютюну, дві пари чудових пістолетів, злиток чистого срібла, старовинний іспанський годинник, кілька дрібничок, не дуже цінних, але переважно закордонного виробництва, два оправлені міддю компаси і п'ять чи шість химерних вест-індійських черепашок. Частенько після того я розмірковував, що змушувало капітана тягати з собою ці мушлі у мандрівному, злочинному й тривожному житті.

Але, крім срібла та дрібничок, ми не знайшли нічого цінного. А нам потрібні були гроші, тільки гроші. На самому споді лежав старий морський плащ, білий від морської солі. Мати нетерпляче відкинула його, і ми побачили інші речі, що лежали в скрині: загорнутий у церату згорток, де, очевидно, лежали папери, і полотняний мішечок, в якому, судячи з того, як він дзвенів, було золото.

— Я доведу цим негідникам, що я чесна жінка, — сказала моя мати. — Я візьму все, що мені належить, але ні фартинга більше. Тримай торбу місіс Кросслі!

І вона почала відраховувати гроші з капітанового запасу, перекладаючи їх із моряцького мішка в торбу. То була довга й непроста справа, бо тут були зібрані й перемішані монети найрізноманітніших країн і карбування: і дублони, і луідори, і гінеї, і піастри, і ще якісь невідомі мені. Гіней було найменше, а мати вмiла лічити тільки гінеї.

Коли ми майже наполовину закінчили наші рахунки, я раптом схопив матір за руку, бо почув у тихому морозячому повітрі звук, що від нього в мене кров у жилах захолюнула — стукіт палиці по замерзлій дорозі. Звук цей щораз ближчав. Ми затамували подих. Потім пролунав різкий удар палицею в двері корчми. Хтось почав повертати дверну ручку, засув заскрипів: злидень намагався увійти. А потім запанувала тиша і всередині дому, і ззовні. Нарешті ми знову почули постукування палиці. Не можна й змалювати нашу радість, коли цей стукіт почав поволі віддалятися і зрештою зовсім завмер.

— Мамо, — прошепотів я, — берімо все й тікаймо.

Я був певен, що зачинені двері здалися сліпому підозрілими, і він пішов, щоб накликати на наші голови все осине

I was that I had bolted it, none could tell who had never met that terrible blind man.

But my mother, frightened as she was, would not consent to take a fraction more than was due to her and was obstinately unwilling to be content with less. It was not yet seven, she said, by a long way; she knew her rights and she would have them; and she was still arguing with me when a little low whistle sounded a good way off upon the hill. That was enough, and more than enough, for both of us.

«I'll take what I have», she said, jumping to her feet.

«And I'll take this to square the count», said I, picking up the oilskin packet.

Next moment we were both groping downstairs, leaving the candle by the empty chest; and the next we had opened the door and were in full retreat. We had not started a moment too soon. The fog was rapidly dispersing; already the moon shone quite clear on the high ground on either side; and it was only in the exact bottom of the dell and round the tavern door that a thin veil still hung unbroken to conceal the first steps of our escape. Far less than half-way to the hamlet, very little beyond the bottom of the hill, we must come forth into the moonlight. Nor was this all, for the sound of several footsteps running came already to our ears, and as we looked back in their direction, a light tossing to and fro and still rapidly advancing showed that one of the newcomers carried a lantern.

«My dear», said my mother suddenly, «take the money and run on. I am going to faint».

This was certainly the end for both of us, I thought. How I cursed the cowardice of the neighbours; how I blamed my poor mother for her honesty and her greed, for her past foolhardiness and present weakness! We were just at the little bridge, by good fortune; and I helped her, tottering as she was, to the edge of the bank, where, sure enough, she gave a sigh and fell on my shoulder. I do not know how I found the strength to do it at all, and I am afraid it was roughly done, but I managed to drag her down the bank and a little way under the arch. Farther I could not move her, for the bridge was too low to let me do more than crawl below it. So there we had to stay — my mother almost entirely exposed and both of us within earshot of the inn.

гніздо. І як же я радів, що здогадався закрити засув! Цього ніколи не зрозуміє той, хто не бачив того страшного сліпого.

Але мати, хоч і злякалася, не згоджувалася взяти анітрохи більше, ніж їй заборгував капітан. Однак вона рішуче відмовлялася задовольнитися й меншим. Вона повторювала, що ще й сьомої немає і в нас ще багато часу. Вона знає свої права і не поступиться. Поки я сперечався з нею, з-за горба пролунав короткий приглушений свист.

Цього було досить — навіть більше, ніж досить.

— Я візьму те, що встигла відрахувати, — сказала вона, зриваючись на ноги.

— А я захоплю ще й це, щоб зрівняти рахунок, — додав я, хапаючи цератяний згорток.

За хвилину ми вже навпомацки спускалися по сходах, залишивши свічку біля порожньої скрині. А ще за хвилину ми розчинили двері й прожогом кинулися втікати. Не можна було гаяти й хвилини. Туман швидко розвіювався. Місяць уже ясно світив над землею. І тільки на самісінькому дні ярка та навколо корчми звисала тонка завіса туману, ніби для того, щоб ми могли сховатися в ньому на початку нашої втечі. Але вже напівдорозі до села ми неминуче мали потрапити в смугу місячного світла. Та це ще було не все. Ми раптом почули покvapливі кроки кількох людей, що підходили до корчми. Ми озирнулись і побачили рухливий вогник. Отже, один з невідомих ніс ліхтар.

— Любий мій, — раптом прошепотіла мати, — бери гроші й тікай. Я відчуваю, що зараз знепритомнію...

Я думав, що прийшов кінець нам обом. Як я проклинав лякливість наших сусідів! Як я дорікав бідолашній матері за її чесність та жадібність, за її колишню відчайдушну рішучість і теперішнє слабосилля!

На щастя, ми були саме біля містка. Я допоміг матері зійти вниз, до струмка. Там вона раптом важко зітхнула і впала мені на руки. Не знаю, звідки я знайшов сили, але мені пощастило підтягти її під місток. Боюсь, що зробив це я не дуже ніжно. Далі я тягти її не міг, бо місток був занадто низький і під ним можна було тільки повзти. Отже, тут нам довелося зупинитись. Мати лежала майже на видноті. Все це коїлося за кілька кроків од корчми.

THE LAST OF THE BLIND MAN

My curiosity, in a sense, was stronger than my fear, for I could not remain where I was, but crept back to the bank again, whence, sheltering my head behind a bush of broom, I might command the road before our door. I was scarcely in position ere my enemies began to arrive, seven or eight of them, running hard, their feet beating out of time along the road and the man with the lantern some paces in front. Three men ran together, hand in hand; and I made out, even through the mist, that the middle man of this trio was the blind beggar. The next moment his voice showed me that I was right.

«Down with the door!» he cried.

«Aye, aye, sir!» answered two or three; and a rush was made upon the «Admiral Benbow», the lantern-bearer following; and then I could see them pause, and hear speeches passed in a lower key, as if they were surprised to find the door open. But the pause was brief, for the blind man again issued his commands. His voice sounded louder and higher, as if he were afire with eagerness and rage.

«In, in, in!» he shouted, and cursed them for their delay.

Four or five of them obeyed at once, two remaining on the road with the formidable beggar. There was a pause, then a cry of surprise, and then a voice shouting from the house, «Bill's dead».

But the blind man swore at them again for their delay.

«Search him, some of you shirking lubbers, and the rest of you aloft and get the chest», he cried.

I could hear their feet rattling up our old stairs, so that the house must have shook with it. Promptly afterwards, fresh sounds of astonishment arose; the window of the captain's room was thrown open with a slam and a jingle of broken glass, and a man leaned out into the moonlight, head and shoulders, and addressed the blind beggar on the road below him.

«Pew», he cried, «they've been before us. Someone's turned the chest out alow and aloft».

«Is it there?» roared Pew.

5 КІНЕЦЬ СЛІПОГО

Проте, як виявилось, моя цікавість була сильнішою за переляк. Я не міг всидіти на місці й виповз обережно з-під містка назад у яр, де сховався за кущем вербняка. Я зайняв, так би мовити, командну позицію над дорогою перед нашим будинком.

Щойно я встиг зайняти свій спостережний пункт, як з'явилися вороги, їх було чоловік сім чи вісім. Вони швидко наближались. Кроки їхні гучно лунали на дорозі. Чоловік з ліхтарем біг попереду всіх. За ним поспішали троє, тримаючись за руки. Навіть крізь туман я спромігся пізнати, що чоловік усередині цієї трійці — сліпий жебрак. За хвилину я почув його голос і впевнився, що не помилився.

— Розбивайте двері! — гукнув він.

— Єсть, сер! — відповіли двоє чи троє.

Вони підбігли до «Адмірала Бенбоу». Чоловік з ліхтарем поспішав за ними. Я побачив, як вони зупинились і про щось пошепки радилися. Певно, їх здивувало, що двері були відчинені. Та ця зупинка тривала недовго, бо сліпий знову почав командувати. Голос його залунав гучніше й вище, він аж палав від нетерпіння.

— Заходь, заходь! — кричав він, лаючи своїх товаришів за недостатню швидкість.

Четверо чи п'ятеро вбігло до будинку, а двоє лишилося на дорозі з клятим сліпцем. Кілька хвилин тривала мовчанка, потім пролунав вигук здивування, і хтось загорланив зсередины:

— Біллі мертвий!

Але сліпий знову вилаяв їх за затримку.

— Обшукайте його, мерзотні лінтюхи! Решта біжіть нагору, по скриню! — скомандував він.

Я чув, як вони загупали чобітьми по наших старих сходах, аж весь будинок затремтів од їхньої ходи. Незабаром залунали вигуки здивування. Віконце в кімнаті капітана розчинилося, задзеленчало розбите скло, і в смугу місячного світла висунувся чоловік, гукаючи сліпому, що стояв на дорозі:

— П'ю! Тут уже хтось був перед нами!.. Хтось перевернушив усю скриню!

— А те, що нам треба, там? — проревів П'ю.

«The money's there».

The blind man cursed the money.

«Flint's fist, I mean», he cried.

«We don't see it here nohow», returned the man.

«Here, you below there, is it on Bill?» cried the blind man again.

At that another fellow, probably him who had remained below to search the captain's body, came to the door of the inn. «Bill's been overhauled a'ready», said he; «nothin' left».

«It's these people of the inn — it's that boy. I wish I had put his eyes out!» cried the blind man, Pew. «There were here no time ago — they had the door bolted when I tried it. Scatter, lads, and find 'em».

«Sure enough, they left their glim here», said the fellow from the window.

«Scatter and find 'em! Rout the house out!» reiterated Pew, striking with his stick upon the road.

Then there followed a great to-do through all our old inn, heavy feet pounding to and fro, furniture thrown over, doors kicked in, until the very rocks re-echoed and the men came out again, one after another, on the road and declared that we were nowhere to be found.

And just the same whistle that had alarmed my mother and myself over the dead captain's money was once more clearly audible through the night, but this time twice repeated. I had thought it to be the blind man's trumpet, so to speak, summoning his crew to the assault, but I now found that it was a signal from the hillside towards the hamlet, and from its effect upon the buccaneers, a signal to warn them of approaching danger.

«There's Dirk again», said one. «Twice! We'll have to budge, mates».

«Budge, you skulk!» cried Pew. «Dirk was a fool and a coward from the first — you wouldn't mind him. They must be close by; they can't be far; you have your hands on it. Scatter and look for them, dogs! Oh, shiver my soul», he cried, «if I had eyes!»

This appeal seemed to produce some effect, for two of the fellows began to look here and there among the lumber, but half-heartedly, I thought, and with half an eye to their own danger all the time, while the rest stood irresolute on the road.

— Гроші тут.
— До біса гроші! — закричав сліпий. — Я кажу про папери Флінта!

— Їх щось ніде не видно.

— Гей ви, там, унизу, подивіться, може, вони у Біллі в кишенях! — знову прокричав сліпий.

Один з тих, що лишилися внизу обшукувати тіло капітана, вийшов до дверей корчми.

— Його вже встигли обшукати до нас, — сказав він. — Нам нічого не залишили.

— Нас пограбували хазяї корчми! Це все отой хлопчисько. Шкода, що я не видер йому очі!.. — крикнув сліпий П'ю. — Вони щойно були тут. Двері були замкнені на засув, коли я хотів увійти. Шукайте ж їх, хлопці! Шукайте по всіх кутках!..

— Так, вони були тут. Ось навіть свічку запалену залишили, — сказав розбійник, що висунувся з вікна.

— Шукайте, шукайте їх! Переверніть увесь будинок, — знову й знову вигукував П'ю, колотячи палицею по землі.

У корчмі зчинилася така метушня, такий гуркіт, що аж луна котилася серед скель: гриміли кроки, ляскали двері, падали меблі. Нарешті розбійники почали один по одному виходити з будинку, доповідаючи, що ніде нас не знайшли.

В цю мить здалеку знову почувся свист, той самий свист, який налякав мене й мою матір, коли ми лічили капітанові гроші. Але цього разу він пролунав двічі. Раніше я гадав, що цим свистом сліпий скликає своїх товаришів на штурм, але тепер помітив, що то був сигнал з горбів з боку села, що ним розбійники попереджали про наближення небезпеки.

— Це знову Дерк, — сказав один. — Двічі! Треба забиратися швидше, братки.

— Ну й забирайтеся, боягузи! — закричав П'ю. — Дерк завжди був дурень і боягуз. Нічого його слухати. Вони десь тут поблизу. Вони не могли втекти далеко. Ви повинні їх знайти. Шукайте ж їх, собаки! О, прокляття на мою голову! — ревів він. — Коли б мені очі!..

Цей заклик начебто трохи вплинув на розбійників. Двоє з них почали нишпорити серед різного мотлоху. Але робили вони це, як здалося мені, не дуже охоче і весь час думаючи про небезпеку, що загрожувала їм самим. Решта бандитів нерішуче тупцялася посеред дороги.

«You have your hands on thousands, you fools, and you hang a leg! You'd be as rich as kings if you could find it, and you know it's here, and you stand there skulking. There wasn't one of you dared face Bill, and I did it — a blind man! And I'm to lose my chance for you! I'm to be a poor, crawling beggar, sponging for rum, when I might be rolling in a coach! If you had the pluck of a weevil in a biscuit you would catch them still».

«Hang it, Pew, we've got the doubloons!» grumbled one.

«They might have hid the blessed thing», said another.

«Take the Georges, Pew, and don't stand here squalling».

Squalling was the word for it; Pew's anger rose so high at these objections till at last, his passion completely taking the upper hand, he struck at them right and left in his blindness and his stick sounded heavily on more than one.

These, in their turn, cursed back at the blind miscreant, threatened him in horrid terms, and tried in vain to catch the stick and wrest it from his grasp.

This quarrel was the saving of us, for while it was still raging, another sound came from the top of the hill on the side of the hamlet — the tramp of horses galloping. Almost at the same time a pistol-shot, flash and report, came from the hedge side. And that was plainly the last signal of danger, for the buccaneers turned at once and ran, separating in every direction, one seaward along the cove, one slant across the hill, and so on, so that in half a minute not a sign of them remained but Pew. Him they had deserted, whether in sheer panic or out of revenge for his ill words and blows I know not; but there he remained behind, tapping up and down the road in a frenzy, and groping and calling for his comrades. Finally he took a wrong turn and ran a few steps past me, towards the hamlet, crying, «Johnny, Black Dog, Dirk», and other names, «you won't leave old Pew, mates — not old Pew!»

Just then the noise of horses topped the rise, and four or five riders came in sight in the moonlight and swept at full gallop down the slope.

At this Pew saw his error, turned with a scream, and ran straight for the ditch, into which he rolled. But he was on his feet again in a second and made another dash, now utterly bewildered, right under the nearest of the coming horses.

— У вас під руками тисячі, а ви мнетесь, мов дурні! Ви можете стати багатими, як королі, коли знайдете папери, і ви знаєте, що вони тут, а все викручується, не хочете навіть поворухнутись. Ніхто з вас не наважився зустрітись віч-на-віч з Біллі, і це зробив я, сліпець! І через вас я мушу втратити своє щастя! То що ж, мені й надалі залишатись бідним, жалюгідним старцем, канючити на чарку рому, коли я міг би роз'їжджати в каретах?!

— Та хай їм грець, П'ю! Адже гроші вже в нас, — пробурмотів один.

— А ті клятві папери вони, мабуть, сховали, — додав інший. — Бери гроші, П'ю, і годі тобі казиритися.

П'ю справді був мов скажений. Останні заперечення остаточно розлютили його. Він почав бити палицею праворуч і ліворуч. Хоч П'ю був і сліпий, але багатьом його товаришам таки перепало. Вони в свою чергу засипали сліпого волоцюгу найдобрінішою лайкою, супроводжуючи її страшними погрозами. Вони даремно намагалися спіймати та вихопити в нього з рук палицю.

Ця сварка була для нас порятунком. У самий її розпал з горбів, що підносилися над селом, почувся цокіт підків. Майже тієї ж миті десь за парканом пролунав пістолетний постріл і блиснув вогник. Очевидно, це був останній сигнал, що попереджав про крайню небезпеку. Пірати кинулися врозтіч — хто до моря вздовж затоки, а хто просто вгору, схилом горба. За півхвилини з усієї зграї на дорозі лишився тільки П'ю. Вони кинули його напризволяще — чи тому, що забули про нього в паніці, чи, може, навмисне, щоб помститися за його лайку й стусани. Залишившись на самоті, він розлютовано стукотів палицею по дорозі, простягаючи вперед руки й закликаючи на допомогу своїх товаришів. Зрештою він збився з дороги і замість того, щоб іти до моря, помчав до села.

Він пробіг за кілька кроків од мене, волаючи щосили:

— Джонні, Чорний Песе, Дерку!.. — він називав і інші імена. — Ви ж не кинете старого П'ю, не залишите старого П'ю, братки!

Кінський тупіт з вершини горба тим часом наближався. Вже можна було розрізнити чотирьох чи п'ятьох вершників, які галяпом спускалися вниз.

Тоді П'ю зрозумів свою помилку. Він дико закричав і, повернувшись, побіг до придорожнього рівчака. Він впав у нього, але миттю підвівся і, остаточно розгубившись, кинувся бігти знову, просто під копита коней.

The rider tried to save him, but in vain. Down went Pew with a cry that rang high into the night; and the four hoofs trampled and spurned him and passed by. He fell on his side, then gently collapsed upon his face and moved no more.

I leaped to my feet and hailed the riders. They were pulling up, at any rate, horrified at the accident; and I soon saw what they were. One, tailing out behind the rest, was a lad that had gone from the hamlet to Dr. Livesey's; the rest were revenue officers, whom he had met by the way, and with whom he had had the intelligence to return at once. Some news of the lugger in Kitt's Hole had found its way to Supervisor Dance and set him forth that night in our direction, and to that circumstance my mother and I owed our preservation from death.

Pew was dead, stone dead. As for my mother, when we had carried her up to the hamlet, a little cold water and salts and that soon brought her back again, and she was none the worse for her terror, though she still continued to deplore the balance of the money. In the meantime the supervisor rode on, as fast as he could, to Kitt's Hole; but his men had to dismount and grope down the dingle, leading, and sometimes supporting, their horses, and in continual fear of ambushes; so it was no great matter for surprise that when they got down to the Hole the lugger was already under way, though still close in. He hailed her. A voice replied, telling him to keep out of the moonlight or he would get some lead in him, and at the same time a bullet whistled close by his arm. Soon after, the lugger doubled the point and disappeared. Mr. Dance stood there, as he said, «like a fish out of water». And all he could do was to dispatch a man to B. — to warn the cutter.

«And that», said he, «is just about as good as nothing. They've got off clean, and there's an end». «Only», he added, «I'm glad I trod on Master Pew's corns», for by this time he had heard my story.

I went back with him to the «Admiral Benbow», and you cannot imagine a house in such a state of smash; the very clock had been thrown down by these fellows in their furious hunt after my mother and myself; and though nothing had actually been taken away except the captain's money-bag and a little silver from the till, I could see at once that we were ruined. Mr. Dance could make nothing of the scene.

Передній вершник спробував був обминути його, але не зміг. П'ю потрапив під коня і впав, пронизливо закричавши. Крик цей немов розірвав нічний морок. Чотири кінських копита зім'яли його, притисли до землі й промчали далі. П'ю впав набік, потім повільно перевернувся лицем униз і завмер.

Я вискочив зі схованки і гукнув вершників. Вони збилися навколо сліпого, налякані нещасним випадком. Я відразу впізнав їх. Позаду всіх їхав той самий хлопець, який погодився помчати з села викликати доктора Лівсі. Інші були вершники берегової охорони, яких він зустрів по дорозі і покликав нам на допомогу. Чутки про якийсь двоцогловик у Кіттовому Лігві дійшли до начальника митниці Денса, і він вирушив туди з вартовими. Лише завдяки цьому ми з матір'ю і врятувалися від неминучої смерті.

П'ю було вбито. Що ж до моєї матері, то коли її віднесли в село, оббризкали холодною водою й дали понюхати солі, невдовзі прийшла до пам'яті. Незважаючи на пережитий страх, вона все ще бідкалася, що не встигла відрахувати своїх грошей.

Тим часом начальник митниці зі своїм загоном поскакав до Кіттового Лігва. Та оскільки стражники боялися засідки, вони спустилися до берега, злізли з коней і повели їх за повіді. Отже, не дивно, що, коли вони нарешті дісталися до бухти, вітрильник уже встиг знятися з якоря, хоч і виднівся ще досить близько від берега. Начальник митниці гукнув людям на борту. У відповідь хтось порадив йому відійти в тінь, щоб не дістати доброї порції свинцю. Тієї ж миті куля просвистіла біля самісінького його плеча.

Вітрильник пройшов повз мис і незабаром зник.

Містер Денс, за його словами, лишився на березі, «мов риба, викинута з води». Все, що він міг зробити, це надіслати людину в Б., щоб вислати в море сторожевий катер.

— Та це все одно даремно, — сказав він. — Вони втекли, і надігнати їх неможливо. Я радий, — додав він, вислухавши мої розповіді, — що наступив містерові П'ю на мозолю.

Я вже встиг розповісти йому про сліпого. Разом ми повернулися до корчми. Ви навіть уявити не можете, який ми там побачили розгардіяш. Шукаючи мене й матір, розбійники скинули на підлогу навіть стінний годинник. І хоча вони нічого не взяли, крім мішка з капітановими грошима та кількох срібних монет з нашої каси, мені відразу стало ясно, що ми розорені.

Містер Денс довго нічого не міг зрозуміти.

«They got the money, you say? Well, then, Hawkins, what in fortune were they after? More money, I suppose?»

«No, sir; not money, I think», replied I. «In fact, sir, I believe I have the thing in my breast pocket; and to tell you the truth, I should like to get it put in safety».

«To be sure, boy; quite right», said he. «I'll take it, if you like».

«I thought perhaps Dr. Livesey» — I began.

«Perfectly right», he interrupted very cheerily, «perfectly right — a gentleman and a magistrate. And, now I come to think of it, I might as well ride round there myself and report to him or squire. Master Pew's dead, when all's done; not that I regret it, but he's dead, you see, and people will make it out against an officer of his Majesty's revenue, if make it out they can. Now, I'll tell you, Hawkins, if you like, I'll take you along».

I thanked him heartily for the offer, and we walked back to the hamlet where the horses were. By the time I had told mother of my purpose they were all in the saddle.

«Dogger», said Mr. Dance, «you have a good horse; take up this lad behind you».

As soon as I was mounted, holding on to Dogger's belt, the supervisor gave the word, and the party struck out at a bouncing trot on the road to Dr. Livesey's house.

6

THE CAPTAIN'S PAPERS

We rode hard all the way till we drew up before Dr. Livesey's door. The house was all dark to the front.

Mr. Dance told me to jump down and knock, and Dogger gave me a stirrup to descend by. The door was opened almost at once by the maid.

«Is Dr. Livesey in?» I asked.

«No», she said, «he had come home in the afternoon but had gone up to the hall to dine and pass the evening with the squire».

«So there we go, boys», said Mr. Dance.

— То, кажеш, вони забрали гроші? Ну, гаразд, Гокінсе, а що ж вони тоді шукали? Може, ще якісь гроші?

— Ні, сер, я гадаю, їм потрібні були зовсім не гроші, — відповів я. — Певно, вони шукали те, що лежить зараз у мене в кишені. Правду кажучи, я хотів би сховати цю штуку в безпечне місце.

— Вірно, хлопче, цілком вірно, — відказав він. — Давай її мені, якщо хочеш.

— Я хотів віддати її докторові Лівсі... — почав я.

— Цілком слушно, — гаряче перебив мене містер Денс. — Цілком. Доктор Лівсі — джентльмен і суддя. Мабуть, мені теж краще поїхати туди й доповісти про все йому та сквайрові. Як би там не було, а містер П'ю помер. Я ніскілечки не шкодую, але, бачиш, його забито, і можуть знайтися люди, які раді будуть обвинуватити офіцера берегової охорони в цій смерті. Чуєш, Гокінсе? Якщо хочеш, я візьму й тебе з собою.

Я радісно подякував йому за запрошення, і ми повернулися до села, де стояли коні. Поки я розповідав матері про свій намір, всі вже посідали верхи.

— Доггере, — сказав містер Денс, — у вас добрий кінь. Посадіть цього молодця до себе за спину.

Щойно я встиг злізти на коня, тримаючись за пояс Доггера, як начальник охорони віддав команду, і загіг клусом поскакав по дорозі до будинку доктора Лівсі.

6

КАПІТАНОВІ ПАПЕРИ

Ми мчали щодуху всю дорогу і зрештою зупинилися перед дверима будинку доктора Лівсі. У вікнах по всьому фасаду було темно.

Містер Денс наказав мені зійти з коня і постукати, Доггер підставив стремено, щоб мені легше було стрибати. Майже одразу служниця відчинила двері.

— Доктор Лівсі вдома? — спитав я.

— Ні, нема, — відповіла служниця. — Він приходив додому вдень, а тепер пішов пообідати й перебути вечір у сквайра.

— Їдьмо туди, хлопці, — сказав містер Денс.

This time, as the distance was short, I did not mount, but ran with Dogger's stirrup-leather to the lodge gates and up the long, leafless, moonlit avenue to where the white line of the hall buildings looked on either hand on great old gardens. Here Mr. Dance dismounted, and taking me along with him, was admitted at a word into the house.

The servant led us down a matted passage and showed us at the end into a great library, all lined with bookcases and busts upon the top of them, where the squire and Dr. Livesey sat, pipe in hand, on either side of a bright fire.

I had never seen the squire so near at hand. He was a tall man, over six feet high, and broad in proportion, and he had a bluff, rough-and-ready face, all roughened and reddened and lined in his long travels. His eyebrows were very black, and moved readily, and this gave him a look of some temper, not bad, you would say, but quick and high.

«Come in, Mr. Dance», says he, very stately and condescending.

«Good evening, Dance», says the doctor with a nod. «And good evening to you, friend Jim. What good wind brings you here?»

The supervisor stood up straight and stiff and told his story like a lesson; and you should have seen how the two gentlemen leaned forward and looked at each other, and forgot to smoke in their surprise and interest. When they heard how my mother went back to the inn, Dr. Livesey fairly slapped his thigh, and the squire cried «Bravo!» and broke his long pipe against the grate. Long before it was done, Mr. Trelawney (that, you will remember, was the squire's name) had got up from his seat and was striding about the room, and the doctor, as if to hear the better, had taken off his powdered wig and sat there looking very strange indeed with his own close-cropped black poll.

At last Mr. Dance finished the story.

«Mr. Dance», said the squire, «you are a very noble fellow. And as for riding down that black, atrocious miscreant, I regard it as an act of virtue, sir, like stamping on a cockroach. This lad Hawkins is a trump, I perceive. Hawkins, will you ring that bell? Mr. Dance must have some ale».

«And so, Jim», said the doctor, «you have the thing that they were after, have you?»

«Here it is, sir», said I, and gave him the oilskin packet.

До садиби сквайра було недалеко. Я навіть не сів у сідло, а побіг поруч з конем Доггера, тримаючись за стремено.

Промайнули ворота парку. Довга, безлистяна, залита місячним промінням алея вела до поміщицького будинку, що білів у глибині парку. Тут містер Денс зіскочив з коня і, взявши мене за руку, пішов до будинку. Нас негайно пустили туди.

Служник провів нас по вкритому килимами коридору до бібліотеки, де стояло безліч книжкових шаф з погруддями на них. Біля каміна сиділи, посмоктуючи люльки, доктор Лівсі і сквайр.

Я ніколи не бачив сквайра так близько. Це був високий на зріст чоловік, понад шість футів заввишки, плечистий, з круглим почервонілим обличчям, що огрубіло і вкрилося зморшками від довгих мандрів. Дуже рухливі чорні брови вказували на його хоч і не злу, але трохи гордовиту і запальну вдачу.

— Заходьте, містере Денс, — сказав він повагом, але милостиво.

— Добрий вечір, Денсе, — сказав лікар, кивнувши головою. — Добрий вечір і тобі, друже. Якими вітрами занесло вас сюди?

Начальник охорони виструнчився по-військовому й переказав усі наші пригоди, мов добре завчений урок. І треба було бачити, як зацікавлено слухали його обидва джентльмени, як вони нахилялися вперед і поглядали один на одного, забувши навіть про свої люльки! Коли ж вони почули, як моя мати вночі повернулася до корчми, доктор Лівсі захоплено ляснув себе по коліну, а сквайр гукнув «браво» і розбив свою довгу люльку об решітку каміна. Вже в середині оповідання містер Трілоні (так, як ви пригадуєте, звали сквайра) схопився зі свого місця і почав збуджено ходити по кімнаті. А лікар, щоб краще чути, зняв свою напудрену перуку. Дивно було бачити його без перуки, з коротко остриженим чорним волоссям.

Нарешті містер Денс закінчив свою розповідь.

— Містере Денс, — сказав сквайр, — ви шляхетна людина. А що ви розчавили конем цього брудного негідника, то я вважаю це за добродесний вчинок, сер. Таких треба душити, як тарганів!.. А Гокінс, я бачу, теж молодець. Будь ласка, Гокінсе, подзвони у той дзвоник. Містер Денс має випити елю.

— Отже, Джіме, — сказав лікар, — те, що вони шукали, зараз у тебе?

The doctor looked it all over, as if his fingers were itching to open it; but instead of doing that, he put it quietly in the pocket of his coat.

«Squire», said he, «when Dance has had his ale he must, of course, be off on his Majesty's service; but I mean to keep Jim Hawkins here to sleep at my house, and with your permission, I propose we should have up the cold pie and let him sup».

«As you will, Livesey», said the squire; «Hawkins has earned better than cold pie».

So a big pigeon pie was brought in and put on a sidetable, and I made a hearty supper, for I was as hungry as a hawk, while Mr. Dance was further complimented and at last dismissed.

«And now, squire», said the doctor.

«And now, Livesey», said the squire in the same breath.

«One at a time, one at a time», laughed Dr. Livesey.

«You have heard of this Flint, I suppose?»

«Heard of him!» cried the squire. «Heard of him, you say! He was the bloodthirstiest buccaneer that sailed. Blackbeard was a child to Flint. The Spaniards were so prodigiously afraid of him that, I tell you, sir, I was sometimes proud he was an Englishman. I've seen his top-sails with these eyes, off Trinidad, and the cowardly son of a rum-puncheon that I sailed with put back — put back, sir, into Port of Spain».

«Well, I've heard of him myself, in England», said the doctor. «But the point is, had he money?»

«Money!» cried the squire. «Have you heard the story? What were these villains after but money? What do they care for but money? For what would they risk their rascal carcasses but money?»

«That we shall soon know», replied the doctor. «But you are so confoundedly hot-headed and exclamatory that I cannot get a word in. What I want to know is this: supposing that I have here in my pocket some clue to where Flint buried his treasure. Will that treasure amount to much?»

«Amount, sir!» cried the squire. «It will amount to this: if we have the clue you talk about, I fit out a ship in Bristol dock, and take you and Hawkins here along, and I'll have that treasure if I search a year».

— Ось воно, сер, — відповідь я і подав йому пакет.

Лікар оглянув пакет з усіх боків так, немов у нього руки свербіли негайно розкрити його. Та він цього не зробив, а спокійно поклав пакет у кишеню свого сюртука.

— Сквайре, — сказав він, — коли Денс вип'є пива, йому треба буде повернутися до своїх службових обов'язків. А Джіма Гокінса я думаю залишити тут. Він заночує в моєму домі, і, з вашого дозволу, прошу дати йому паштету, хай повечеряє.

— Звичайно, Лівсі, про що мова! — відповідь сквайр. — Гокінс заслужив сьогодні більшого, ніж паштет.

Мені принесли великий шмат паштету з голубів. Сівши за маленький столик, я з величезною охотою повечеряв, бо був голодний, як вовк. Тим часом містер Денс вислухав ще кілька компліментів і пішов.

— А тепер, сквайре... — сказав лікар.

— А тепер, Лівсі... — сказав тієї ж миті сквайр.

— В один голос! — розсміявся доктор Лівсі. — Сподіваюсь, ви чули про цього Флінта.

— Чи чув я про Флінта?! — вигукнув сквайр. — Ви питаєте, чи чув я про Флінта? Та це ж був найкровожерніший з усіх піратів, які будь-коли плавали по морях. Чорна Борода у порівнянні з Флінтом просто дитина. Іспанці так боялися його, що, між нами кажучи, сер, я іноді навіть пишався з тим, що він англієць. Я бачив його вітрила на власні очі біля Тринідаду, але лякливий наш капітан, помітивши їх, негайно повернув назад. Повернув назад, сер, в Порт-оф-Спен.

— Так, я й сам чув про нього тут, в Англії, — сказав лікар. — Але мова ось про що: чи були в нього гроші?

— Гроші! — скрикнув сквайр. — Та ви ж чули, що розповідав Денс? Чого ж іще шукали ті волоцюги, як не грошей? Хіба ж їм треба ще щось, крім грошей? Заради чого б вони ризикували своєю підлою шкурою?

— Про це ми скоро довідаємося, — відповідь лікар. — Але ви так розпалилися, що я не можу й слова вимовити. Я хотів би з'ясувати одне: скажімо, тут, у моїй кишені, лежить ключ, який може нам вказати місце, де Флінт сховав свої скарби. Та чи ці скарби варті розшуків?

— Чи варті розшуків, сер?! — вигукнув сквайр. — Та безперечно ж, варті! Якщо ми справді маємо в руках той ключ, що про нього ви кажете, то я негайно зафрахтую судно, візьму вас і Гокінса з собою і здобуду ці скарби, навіть якщо шукатиму їх рік!»

«Very well», said the doctor. «Now, then, if Jim is agreeable, we'll open the packet»; and he laid it before him on the table.

The bundle was sewn together, and the doctor had to get out his instrument case and cut the stitches with his medical scissors. It contained two things — a book and a sealed paper.

«First of all we'll try the book», observed the doctor.

The squire and I were both peering over his shoulder as he opened it, for Dr. Livesey had kindly motioned me to come round from the side-table, where I had been eating, to enjoy the sport of the search. On the first page there were only some scraps of writing, such as a man with a pen in his hand might make for idleness or practice. One was the same as the tattoo mark, «Billy Bones his fancy»; then there was «Mr. W. Bones, mate», «No more rum», «Off Palm Key he got itt», and some other snatches, mostly single words and unintelligible. I could not help wondering who it was that had «got itt», and what «itt» was that he got. A knife in his back as like as not.

«Not much instruction there», said Dr. Livesey as he passed on.

The next ten or twelve pages were filled with a curious series of entries. There was a date at one end of the line and at the other a sum of money, as in common account-books, but instead of explanatory writing, only a varying number of crosses between the two.

On the 12th of June, 1745, for instance, a sum of seventy pounds had plainly become due to someone, and there was nothing but six crosses to explain the cause. In a few cases, to be sure, the name of a place would be added, as «Offe Caraccas», or a mere entry of latitude and longitude, as «62°17'20"; 19°2'40"».

The record lasted over nearly twenty years, the amount of the separate entries growing larger as time went on, and at the end a grand total had been made out after five or six wrong additions, and these words appended, «Bones, his pile».

«I can't make head or tail of this», said Dr. Livesey.

«The thing is as clear as noonday», cried the squire. «This is the black-hearted hound's account-book. These crosses stand

— Прекрасно, — сказав лікар. — У такому разі, якщо Джим не заперечує, давайте розкриємо пакет.

І він поклав згорток на стіл.

Пакет був міцно зашитий нитками. Лікар розкрив свій ящик з інструментами і розрізав шви хірургічними ножицями. У згортку було дві речі: зошит і запечатаний конверт.

— Насамперед подивимося зошит, — запропонував лікар.

Сквайр і я зацікавлено дивилися лікареві через плече, як він перегортав сторінки зошита, бо, перш ніж розкрити його, він ласкаво покликав мене до себе від столика, за яким я вечеряв, і запропонував взяти участь у дослідженні загадкового згортка.

На першій сторінці зошита ми побачили лише кілька уривчастих слів, ніби хтось знічев'я чи для проби пера писав усе, що спаде на думку. Між іншим, тут був і той напис, що його капітан витатував у себе на руці: «Хай здійсняться мрії Біллі Бонса», й інші, йому подібні, як наприклад: «Містер Б. Бонс, штурман», «Досить рому», «На Палм-Кі він дістав усе». Були й інші написи, що склалися здебільшого з одного слова, чи й зовсім незрозумілі. Мене дуже зацікавило, хто саме був той, що «дістав усе», і що таке оте «все». Можливо, удар ножем у спину?

— Ну, тут мало цікавого, — сказав доктор Лівсі, гортаючи зошит далі.

Наступні десять чи дванадцять сторінок були заповнені якоюсь дивовижною бухгалтерією. На одному кінці рядка стояла дата, а на другому — сума, як і заведено в бухгалтерських рахунках. Але замість пояснювальних записів між датою і сумою стояло тільки різне число хрестиків.

Наприклад, 12 червня 1745 року було записано, очевидно, прибуток сімдесят фунтів стерлінгів, але замість пояснення, звідки вони взялися, стояло тільки шість хрестиків. А втім, зрідка додалася назва місцевості, наприклад: «Проти Каракаса», або ж позначено було довготу і широту, наприклад: «62°17'20"; 19°2'40"».

Записи велися майже двадцять років. Зафіксовані суми весь час зростали. А в самому кінці, після п'яти чи шести помилкових закреслених підрахунків, було підбито загальний підсумок і зроблено напис: «Бонсова пайка».

— Нічогісінько не розумію! — сказав доктор Лівсі.

— Та тут же все ясно, як день! — вигукнув сквайр. — Перед нами прибуткова книга цього підлого пса. Хрестиками замінено

for the names of ships or towns that they sank or plundered. The sums are the scoundrel's share, and where he feared an ambiguity, you see he added something clearer. «Offe Caraccas», now; you see, here was some unhappy vessel boarded off that coast. God help the poor souls that manned her — coral long ago».

«Right!» said the doctor. «See what it is to be a traveller. Right! And the amounts increase, you see, as he rose in rank».

There was little else in the volume but a few bearings of places noted in the blank leaves towards the end and a table for reducing French, English, and Spanish moneys to a common value.

«Thrifty man!» cried the doctor. «He wasn't the one to be cheated».

«And now», said the squire, «for the other».

The paper had been sealed in several places with a thimble by way of seal; the very thimble, perhaps, that I had found in the captain's pocket. The doctor opened the seals with great care, and there fell out the map of an island, with latitude and longitude, soundings, names of hills and bays and inlets, and every particular that would be needed to bring a ship to a safe anchorage upon its shores. It was about nine miles long and five across, shaped, you might say, like a fat dragon standing up, and had two fine land-locked harbours, and a hill in the centre part marked «The Spy-glass». There were several additions of a later date, but above all, three crosses of red ink — two on the north part of the island, one in the southwest — and beside this last, in the same red ink, and in a small, neat hand, very different from the captain's tottery characters, these words: «Bulk of treasure here».

Over on the back the same hand had written this further information:

*Tall tree, Spy-glass shoulder, bearing a point to the N. of N.N.E.
Skeleton Island E.S.E. and by E.*

Ten feet.

The bar silver is in the north cache; you can find it by the trend of the east hummock, ten fathoms south of the black crag with the face on it.

назви кораблів та міст, що вони їх потопили або пограбували. Цифри означають частку цього розбійника у загальній здобичі. Там, де остерігався неточності, він додавав деякі пояснення, як-от «навпроти Каракаса». Це значить, що там вони пограбували якийсь нещасний корабель. Допоможи, Боже, бідолашним душам, що були на цьому кораблі.

— Справді! — погодився лікар. — От що значить бути мандрівником! Таки так! Бачте, і прибутки його зростали в міру того, як він підвищувався рангом.

Більше ніяких записів там не було, крім назв кількох місцевостей, що були написані на окремій сторінці в кінці зошита, і таблиці для обчислювання французьких, англійських та іспанських грошей на монету, яка була в обігу.

— Бережливий злодюга! — вигукнув лікар. — Цього нелегко було обдурити.

— А тепер, — сказав сквайр, — подивимось, що тут.

Конверт був запечатаний у кількох місцях, причому за печатку правив наперсток, очевидно той, що я його знайшов у кишені капітана. Лікар обережно розкрив конверт, і з нього на стіл випала карта якогось острова з позначенням довготи, широти, глибини моря біля берегів, з назвами бухт, мисів і заток. Взагалі, тут було вказано все, що треба знати для того, аби безпечно підвести корабель до берега й кинути якір.

Острів тягнувся на дев'ять миль уздовж і на п'ять вшир. Формою своєю він нагадував товстого дракона, що звівся на задні лапи. На карті було позначено дві добре захищені гавані й гора в центрі острова, що мала назву «Підзорна Труба».

Крім того, на карті були різні додаткові позначки, зроблені пізніше. Найбільше впадали в око три хрестики, написані червоним чорнилом: два в північній частині острова і один — у південно-західній. Біля цього останнього хрестика тим самим червоним чорнилом дрібним чітким почерком, що дуже відрізнявся від карлючок капітана, було написано:

«Більша частина скарбу тут».

На зворотному боці карти тим самим почерком були написані такі пояснення:

«Високе дерево на схилі Підзорної Труби, напрямок на північ від північ-північ-сходу.

Острів Скелета схід-південь-схід і на схід.

Десять футів.

Злитки срібла в північній ямі. Знайдеш її, йдучи узліссям зі східного боку, за десять сажнів на південь від Чорної скелі, просто проти неї.

*The arms are easy found, in the sand-hill, N. point of north inlet
cape, bearing E. and a quarter N.*

J.F.»

That was all; but brief as it was, and to me incomprehensible, it filled the squire and Dr. Livesey with delight.

«Livesey», said the squire, «you will give up this wretched practice at once. Tomorrow I start for Bristol. In three weeks' time — three weeks! — two weeks — ten days — we'll have the best ship, sir, and the choicest crew in England. Hawkins shall come as cabin-boy. You'll make a famous cabin-boy, Hawkins. You, Livesey, are ship's doctor; I am admiral. We'll take Redruth, Joyce, and Hunter. We'll have favourable winds, a quick passage, and not the least difficulty in finding the spot, and money to eat, to roll in, to play duck and drake with ever after».

«Trelawney», said the doctor, «I'll go with you; and I'll go bail for it, so will Jim, and be a credit to the undertaking. There's only one man I'm afraid of».

«And who's that?» cried the squire. «Name the dog, sir!»

«You», replied the doctor; «for you cannot hold your tongue. We are not the only men who know of this paper. These fellows who attacked the inn tonight — bold, desperate blades, for sure — and the rest who stayed aboard that lugger, and more, I dare say, not far off, are, one and all, through thick and thin, bound that they'll get that money. We must none of us go alone till we get to sea. Jim and I shall stick together in the meanwhile; you'll take Joyce and Hunter when you ride to Bristol, and from first to last, not one of us must breathe a word of what we've found».

«Livesey», returned the squire, «you are always in the right of it. I'll be as silent as the grave».

Зброю знайти легко, вона в піщаному горбі на північному кінці Північного мису, тримаючись на схід і на чверть румба до півночі.

Д. Ф.»

І все. Та хоч як це було коротко й незрозуміло для мене, але сквайра і доктора Лівсі записи ці захопили.

— Лівсі, — заявив сквайр, — вам треба негайно покинути вашу клятву лікарську практику. Завтра я вирушаю до Бристоля. За три тижні — та які там три тижні... за два тижні... за десять днів ми матимемо найкраще судно, сер, і найдобріший екіпаж в Англії. Гокінс буде в нас юнгою. З тебе вийде неабиякий юнга, Гокінсе. Ви, Лівсі, — корабельний лікар. Я — адмірал. Ми візьмемо з собою Редрета, Джойса і Хантера. Погожий вітер швидко домчить нас до місця. Відшукати там скарб буде зовсім не важко. І в нас стане стільки грошей, що хоч їж їх, хоч купайся в них, хоч засипайся ними з головою...

— Трілоні, — відповів лікар, — я їду з вами. І ручуся за себе й за Джіма, що ми обидва виправдаємо ваше довір'я. Є тільки одна людина, якої я побоююсь.

— Хто це? — вигукнув сквайр. — Назвіть мені цього негідника, сер!

— Це ви, — відповів лікар. — Бо ви не можете тримати язика за зубами. Не тільки ми знаємо про ці папери. Розбійники, які вчинили напад на корчму цієї ночі, хоробрі, відчайдушні шибай-голови, а решта, що лишалася на борту того вітрильника, — ще більші, насмілюся сказати. За всяку ціну вони намагатимуться здобути ці гроші. Жоден із нас не повинен ходити поодиноці, поки ми не вийдемо в море. Я і Джім лишимося тут до від'їзду. Ви беріть з собою Джойса і Хантера і їдьте до Бристоля. І жоден із нас не повинен нікому казати ні слова про нашу знахідку.

— Лівсі, — відповів сквайр, — ви завжди маєте рацію. Я мовчатиму, як могила.

Part two

THE SEA-COOK

7

I GO TO BRISTOL

It was longer than the squire imagined ere we were ready for the sea, and none of our first plans — not even Dr. Livesey's, of keeping me beside him — could be carried out as we intended. The doctor had to go to London for a physician to take charge of his practice; the squire was hard at work at Bristol; and I lived on at the hall under the charge of old Redruth, the gamekeeper, almost a prisoner, but full of sea-dreams and the most charming anticipations of strange islands and adventures. I brooded by the hour together over the map, all the details of which I well remembered. Sitting by the fire in the housekeeper's room, I approached that island in my fancy from every possible direction. I explored every acre of its surface; I climbed a thousand times to that tall hill they call the Spy-glass, and from the top enjoyed the most wonderful and changing prospects. Sometimes the isle was thick with savages, with whom we fought, sometimes full of dangerous animals that hunted us, but in all my fancies nothing occurred to me so strange and tragic as our actual adventures.

So the weeks passed on, till one fine day there came a letter addressed to Dr. Livesey, with this addition, «To be opened, in the case of his absence, by Tom Redruth or young Hawkins». Obeying this order, we found, or rather I found — for the gamekeeper was a poor hand at reading anything but print — the following important news:

Частина друга

КОРАБЕЛЬНИЙ КОК

7

Я ЇДУ ДО БРИСТОЛЯ

Значно більше часу минуло, ніж гадав сквайр, поки ми були готові вийти в море. Не здійснилися й інші наші плани, навіть намір доктора Лівсі бути зі мною: йому довелося поїхати до Лондона, аби знайти того, хто замінив би його на час відсутності. Сквайр клопотав у Бристолі. А я жив у його садибі під охороною старого егеря Редрета майже як в'язень, весь сповнений мрій про море, про дивні острови й пригоди. Багато годин просидів я над картою і вивчив її напам'ять. Сидячи біля вогню в кімнаті домоурядника, я в мріях своїх підпливав до острова з різних боків. Досліджував кожен вершок його поверхні, у тисячний раз видивався нагору, що її пірати назвали Підзорною Трубою, і з вершини її милувався чудовими й мінливими краєвидами. Іноді в моїй уяві острів аж кишив дикунами, і ми змушені були від них захищатись. Іноді його заселяли небезпечні хижі звірі, які ганялися за нами. Але при всій моїй фантазії я не міг передбачити тих дивних і трагічних подій, що сталися з нами там насправді.

Так минали тижні, аж поки одного чудового дня надійшов лист, адресований докторові Лівсі, з такою припискою:

«Якщо лікар відсутній, лист мають відкрити Том Редрет або молодий Гокінс».

Підкоряючись цьому наказові, ми прочитали (або, точніше, я прочитав, бо егер так-сяк міг читати тільки друковане) такі важливі новини:

«Old Anchor Inn, Bristol, March 1, 17

Dear Livesey — As I do not know whether you are at the hall or still in London, I send this in double to both places.

The ship is bought and fitted. She lies at anchor, ready for sea. You never imagined a sweeter schooner — a child might sail her — two hundred tons; name, «Hispaniola».

I got her through my old friend, Blandly, who has proved himself throughout the most surprising trump. The admirable fellow literally slaved in my interest, and so, I may say, did everyone in Bristol, as soon as they got wind of the port we sailed for — treasure, I mean».

«Redruth», said I, interrupting the letter, «Dr. Livesey will not like that. The squire has been talking, after all».

«Well, who's a better right?» growled the gamekeeper. «A pretty rum go if squire ain't to talk for Dr. Livesey, I should think».

At that I gave up all attempts at commentary and read straight on:

«Blandly himself found the «Hispaniola», and by the most admirable management got her for the merest trifle. There is a class of men in Bristol monstrously prejudiced against Blandly. They go the length of declaring that this honest creature would do anything for money, that the «Hispaniola» belonged to him, and that he sold it me absurdly high — the most transparent calumnies. None of them dare, however, to deny the merits of the ship.

So far there was not a hitch. The workpeople, to be sure — riggers and what not — were most annoyingly slow; but time cured that. It was the crew that troubled me.

I wished a round score of men — in case of natives, buccaneers, or the odious French — and I had the worry of the deuce itself to find so much as half a dozen, till the most remarkable stroke of fortune brought me the very man that I required.

I was standing on the dock, when, by the merest accident, I fell in talk with him. I found he was an old sailor, kept a public-house, knew all the seafaring men in Bristol, had lost his health ashore, and wanted a good berth as cook to get to sea again. He had hobbled down there that morning, he said, to get a smell of the salt.

«Готель «Старий якір», Бристоль

1 березня 17... року.

Дорогий Лівсі!

Не знаючи, чи ви зараз у моїй садибі, чи ще в Лондоні, я пишу одночасно на обидві адреси.

Судно придбано й споряджено. Воно стоїть на якорі, готове до відплиття. Ви ніколи й не мріяли про кращу шхуну — дитина може нею керувати. Місткість — двісті тонн. Назва — «Еспаньйола».

Я дістав її з допомогою мого давнього приятеля Блендлі, який виявився чудовим ділком. Цей прекрасний чоловік працював для мене достоту мов каторжний. Та що казати, кожен у Бристолі хотів допомогти мені, варто було тільки натякнути про мету нашого плавання, тобто про наші скарби...»

— Редрет, — сказав я, перериваючи читання, — докторові Лівсі це не сподобається. Сквайр таки роздзвонив про все.

— А хто важливіший, сквайр чи твій лікар? — пробурмотів егер. — Чого б це йому мовчати? Щоб догодити докторові Лівсі, чи що?

Я не став з ним сперечатися і читав далі:

«Блендлі сам відшукав «Еспаньйолу» і, завдяки своїй спритності, купив її за сміховинно малу ціну. Правда, є в Бристолі людиці, які дуже не люблять Блендлі. Вони навіть базикають, ніби цей чесний чоловік все робить тільки за гроші, ніби «Еспаньйола» належала йому і він продав мені її втридорога, — безсоромний наклеп! Ніхто з них не наважується, проте, заперечувати добру якість судна.

Отже, досі не було ніяких затримок. Щоправда, робітники спочатку працювали мляво, але потім справа пішла краще. Багато довелося клопотатись, щоб підібрати команду.

Я вирішив найняти чоловік двадцять — на випадок нападу тубільців, піратів або клятих французів. Я вже просто з сил вибився, а знайшов тільки півтузенья чоловік, аж от щасливий випадок послав саме ту людину, яка мені була потрібна.

Я стояв на набережній, коли зовсім випадково розбалакався з ним. Виявилось, що він старий моряк, тримає корчму, знає всіх моряків у Бристолі. Втратив здоров'я на березі й хоче найнятись хоч би кухарем на яке-небудь судно, щоб знову піти в море. Того ранку, за його словами, він прийшов у порт тільки для того, щоб подихати солоним морським повітрям.

I was monstrously touched — so would you have been — and, out of pure pity, I engaged him on the spot to be ship's cook. Long John Silver, he is called, and has lost a leg; but that I regarded as a recommendation, since he lost it in his country's service, under the immortal Hawke. He has no pension, Livesey. Imagine the abominable age we live in!

Well, sir, I thought I had only found a cook, but it was a crew I had discovered. Between Silver and myself we got together in a few days a company of the toughest old salts imaginable — not pretty to look at, but fellows, by their faces, of the most indomitable spirit. I declare we could fight a frigate.

Long John even got rid of two out of the six or seven I had already engaged. He showed me in a moment that they were just the sort of fresh-water swabs we had to fear in an adventure of importance.

I am in the most magnificent health and spirits, eating like a bull, sleeping like a tree, yet I shall not enjoy a moment till I hear my old tarpaulins tramping round the capstan. Seaward, ho! Hang the treasure! It's the glory of the sea that has turned my head. So now, Livesey, come post; do not lose an hour, if you respect me.

Let young Hawkins go at once to see his mother, with Redruth for a guard; and then both come full speed to Bristol.

John Trelawney.

Postscript — I did not tell you that Blandly, who, by the way, is to send a consort after us if we don't turn up by the end of August, had found an admirable fellow for sailing master — a stiff man, which I regret, but in all other respects a treasure. Long John Silver unearthed a very competent man for a mate, a man named Arrow. I have a boatswain who pipes, Livesey; so things shall go man-o'-war fashion on board the good ship «Hispaniola».

I forgot to tell you that Silver is a man of substance. I know of my own knowledge that he has a banker's account, which has never been overdrawn. He leaves his wife to manage the inn; and as she is a woman of colour, a pair of old bachelors like you and I may be excused for guessing that it is the wife, quite as much as the health, that sends him back to roving.

J. T.

Це мене дуже зворушило (вас це теж неодмінно б зворушило). З жалю я запропонував йому місце корабельного кухаря. Звуть його Довгим Джоном Сільвером. У нього немає однієї ноги. Але це, на мою думку, тільки добре рекомендує його, бо ногу свою він утратив, служачи батьківщині під начальством безсмертного Гока. Він не одержує пенсії, Лівсі. Подумайте тільки, в який ганебний вік ми живемо!

Так от, сер, я гадав, що знайшов тільки кухаря, а виявилось, що відкрив цілий екіпаж. Сільвер і я, ми за кілька днів підібрали команду справжніх випробуваних просолених моряків — не дуже, мабуть, привабливих на вигляд, але, судячи з їхніх облич, відчайдушів. Запевняю, що з таким екіпажем ми можемо піти в бій хоч би й проти фрегата.

Довгий Джон навіть порадив мені позбутися двох із шести чи семи чоловік, що я їх найняв раніше. Він за якусь хвилину довів мені, що вони прісноводні швабри, з якими не можна зв'язуватись, коли йдеш у небезпечне плавання.

Почуваю себе чудово: їм наче бик, сплю мов колода. І все-таки нетерпляче жду тієї миті, коли залопотять наші вітрила. Гей, швидше бу море! До дідька скарби! Море, а не скарби, паморочить мені голову! Отже, Лівсі, мчіть сюди. Не втрачайте ні години, якщо ви поважаєте мене.

Відпустіть молодого Гокінса під охороною Редрета попрощатися з матір'ю, а потім нехай обидва повним ходом поспішають до Бристоля.

Джон Трілоні.

Post scriptum. Забув вам сказати, що Бленді, який обіцяв надіслати нам на допомогу ще одне судно, якщо ми не повернемося до кінця серпня, знайшов нам чудового капітана. Цей капітан чудова людина, але страшенно впертий. Довгий Джон Сільвер викопав нам дуже тямущого штурмана, на ім'я Ерроу. А я, Лівсі, вже маю на оці боцмана, який грає на ріжку. Отже, на борту нашої доброї «Еспаньйоли» все буде, як на військовому кораблі.

Забув написати вам, що Сільвер — людина, яка має свої кошти. Я знаю, що в нього є поточний рахунок у банку. Хазяйнувати в корчмі він залишає дружину. Вона не належить до білої раси, і в таких запеклих холостяків, як ми з вами, мимоволі майне думка, що не тільки турботи про власне здоров'я, а також і жінка женуть його знову в море.

Дж. Т.

P.P.S. — Hawkins may stay one night with his mother.

J. T.

You can fancy the excitement into which that letter put me. I was half beside myself with glee; and if ever I despised a man, it was old Tom Redruth, who could do nothing but grumble and lament. Any of the under-gamekeepers would gladly have changed places with him; but such was not the squire's pleasure, and the squire's pleasure was like law among them all. Nobody but old Redruth would have dared so much as even to grumble.

The next morning he and I set out on foot for the «Admiral Benbow», and there I found my mother in good health and spirits. The captain, who had so long been a cause of so much discomfort, was gone where the wicked cease from troubling. The squire had had everything repaired, and the public rooms and the sign repainted, and had added some furniture — above all a beautiful armchair for mother in the bar. He had found her a boy as an apprentice also so that she should not want help while I was gone.

It was on seeing that boy that I understood, for the first time, my situation. I had thought up to that moment of the adventures before me, not at all of the home that I was leaving; and now, at sight of this clumsy stranger, who was to stay here in my place beside my mother, I had my first attack of tears. I am afraid I led that boy a dog's life, for as he was new to the work, I had a hundred opportunities of setting him right and putting him down, and I was not slow to profit by them.

The night passed, and the next day, after dinner, Redruth and I were afoot again and on the road. I said good-bye to mother and the cove where I had lived since I was born, and the dear old «Admiral Benbow» — since he was repainted, no longer quite so dear. One of my last thoughts was of the captain, who had so often strode along the beach with his cocked hat, his sabre-cut cheek, and his old brass telescope. Next moment we had turned the corner and my home was out of sight.

The mail picked us up about dusk at the «Royal George» on the heath. I was wedged in between Redruth and a stout old gentleman, and in spite of the swift motion and the cold night air, I must have dozed a great deal from the very first, and then slept like a log up hill and down dale through stage after stage, for when

Р. Р. С. Гокінс може залишитися на ніч у своєї матері.

Дж. Т.».

Можете уявити, як схвилював мене цей лист. Я страшенно був радий. І якщо я будь-коли зневажав когось, — то це був старий Том Редрет, який тільки буркотів і скаржився. Будь-хто з молодших егерів радо погодився б їхати замість нього. Але не було на те волі сквайра, а воля сквайра — закон для його слуг. Ніхто, крім старого Редрета, не наважився б навіть і буркнути.

Наступного ранку ми з ним пішки вирушили до «Адмірала Бенбоу», і там я побачив свою матір при доброму здоров'ї і у доброму настрої. Зі смертю капітана закінчилися всі неприємності, що їх він нам завдав. Сквайр на власні кошти наказав полагодити все поламане в корчмі, наново пофарбувати стіни й вивіску, ще й додав деякі меблі. За прилавком тепер стояло чудове крісло для матері. Він знайшов їй також хлопчика на допомогу на час моєї відсутності.

Тільки побачивши цього хлопчика, я вперше зрозумів, на що йду. До цієї хвилини я думав тільки про пригоди, які на мене чекають, але зовсім забув про дім, який покидаю. І тепер, побачивши цього незграбного чужого хлопчика, що мав лишитися тут, на моєму місці, біля моєї матері, я вперше заплакав. Боюсь, що я безсовісно мучив його. Робота для нього була зовсім новою, і я мав сотні приводів позловтішатися з нього, коли він помилявся. Я не пропустив жодного з цих приводів.

Ніч минула, і наступного дня, пообідавши, ми з Редретом знову вийшли на дорогу. Я попрощався з матір'ю, з бухтою, біля якої народився, з любим старим «Адміралом Бенбоу». Хоча пофарбований, він уже не здавався мені таким дорогим. Одна з моїх останніх думок була про капітана, який часто блукав по цьому березі в своєму трикутному капелюсі, про його рубець на щоці, про стару мідну підзорну трубу. Та от ми завернули за ріг, і мій дім зник з очей.

Уже смеркало, коли ми сіли в поштовий диліжанс біля «Готелю короля Георга». Мене затиснули між Редретом і якимсь огрядним старим джентльменом. Незважаючи на трясучку й холодне нічне повітря, я дуже скоро закуняв, а потім заснув як убитий і проспав усі станції. Мене розбудив удар у спину. Я роз-

I was awakened at last it was by a punch in the ribs, and I opened my eyes to find that we were standing still before a large building in a city street and that the day had already broken a long time.

«Where are we?» I asked.

«Bristol», said Tom. «Get down».

Mr. Trelawney had taken up his residence at an inn far down the docks to superintend the work upon the schooner. Thither we had now to walk, and our way, to my great delight, lay along the quays and beside the great multitude of ships of all sizes and rigs and nations. In one, sailors were singing at their work, in another there were men aloft, high over my head, hanging to threads that seemed no thicker than a spider's. Though I had lived by the shore all my life, I seemed never to have been near the sea till then. The smell of tar and salt was something new. I saw the most wonderful figureheads, that had all been far over the ocean. I saw, besides, many old sailors, with rings in their ears, and whiskers curled in ringlets, and tarry pigtails, and their swaggering, clumsy sea-walk; and if I had seen as many kings or archbishops I could not have been more delighted.

And I was going to sea myself, to sea in a schooner, with a piping boatswain and pig-tailed singing seamen, to sea, bound for an unknown island, and to seek for buried treasure!

While I was still in this delightful dream, we came suddenly in front of a large inn and met squire Trelawney, all dressed out like a sea-officer, in stout blue cloth, coming out of the door with a smile on his face and a capital imitation of a sailor's walk.

«Here you are», he cried, «and the doctor came last night from London. Bravo! The ship's company complete!»

«Oh, sir», cried I, «when do we sail?»

«Sail!» says he. «We sail tomorrow!»

8

AT THE SIGN OF THE SPY-GLASS

When I had done breakfasting the squire gave me a note addressed to John Silver, at the sign of the Spy-glass, and told me I should easily find the place by following the line of the docks and keeping a bright lookout for a little tavern with a large brass

плющив очі й побачив, що диліжанс зупинився перед великим будинком на міській вулиці і що вже давно розвиднілося.

— Де ми? — спитав я.

— У Бристолі, — відповів Том. — Виходьте.

Містер Трілоні оселився в готелі біля самих доків, щоб наглядати за роботами на шхуні. Туди нам і треба було йти. Шлях, на мою велику радість, пролягав уздовж набережної повз кораблі всіх видів, оснасток і країн. На одному судні працювали й співали, на другому матроси висіли в повітрі просто над моєю головою в снастях, що здавалися тонкими, наче павутиння. Хоч я й прожив на березі моря все своє життя, але зараз мені здавалося, що бачу його вперше. Новим був для мене запах дьогтю й солі. Я бачив найдивовижніші фігури на носах кораблів, що побували далеко за океаном. Бачив багато старих моряків із сержками у вухах і закрученими бакенбардами, з просмоленими косицями. Бачив, як погойдувалися вони, йдучи своєю незграбною моряцькою ходюю.

І сам я теж вирушаю в море! В море на шхуні з боцманом, що грає на ріжку, з моряками, що носять косички і співають своїх пісень! Вирушаю в море, до таємничого острова, шукати закопані в землю скарби!

Я все ще був заглиблений у ці чудові мрії, коли ми раптом опинилися перед великим готелем і зустріли сквайра Трілоні. Він був одягнений, як морський офіцер, в добротну синю форму. Всміхаючись, ішов він нам назустріч, щосили наслідуючи моряцьку ходу.

— Ось і ви! — вигукнув він. — А доктор ще вчора приїхав з Лондона. Браво! Тепер вся корабельна команда у зборі.

— О сер! — скрикнув я. — Коли ми відпливаємо?

— Відпливаємо? — перепитав він. — Завтра!

8

ПІД ВИВІСКОЮ «ПІДЗОРНА ТРУБА»

Коли я поснідав, сквайр дав мені записку, адресовану Джонні Сільверу в «Підзорну Трубу», і сказав мені, що я легко знайду це місце, якщо йтиму вздовж доків і шукатиму маленьку таверну з великою мідною підзornoю трубою над вивіскою.

telescope for sign. I set off, overjoyed at this opportunity to see some more of the ships and seamen, and picked my way among a great crowd of people and carts and bales, for the dock was now at its busiest, until I found the tavern in question.

It was a bright enough little place of entertainment. The sign was newly painted; the windows had neat red curtains; the floor was cleanly sanded. There was a street on each side and an open door on both, which made the large, low room pretty clear to see in, in spite of clouds of tobacco smoke.

The customers were mostly seafaring men, and they talked so loudly that I hung at the door, almost afraid to enter. As I was waiting, a man came out of a side room, and at a glance I was sure he must be Long John. His left leg was cut off close by the hip, and under the left shoulder he carried a crutch, which he managed with wonderful dexterity, hopping about upon it like a bird. He was very tall and strong, with a face as big as a ham — plain and pale, but intelligent and smiling. Indeed, he seemed in the most cheerful spirits, whistling as he moved about among the tables, with a merry word or a slap on the shoulder for the more favoured of his guests.

Now, to tell you the truth, from the very first mention of Long John in squire Trelawney's letter I had taken a fear in my mind that he might prove to be the very one-legged sailor whom I had watched for so long at the old «Benbow». But one look at the man before me was enough. I had seen the captain, and Black Dog, and the blind man, Pew, and I thought I knew what a buccaneer was like — a very different creature, according to me, from this clean and pleasant-tempered landlord.

I plucked up courage at once, crossed the threshold, and walked right up to the man where he stood, propped on his crutch, talking to a customer.

«Mr. Silver, sir?» I asked, holding out the note.

«Yes, my lad», said he; «such is my name, to be sure. And who may you be?» And then as he saw the squire's letter, he seemed to me to give something almost like a start.

«Oh!» said he, quite loud, and offering his hand. «I see. You are our new cabin-boy; pleased I am to see you». And he took my hand in his large firm grasp.

Я вирушив негайно, радіючи нагоді побачити ще раз кораблі й матросів. Я протискався крізь велику юрбу людей, які штовхалися між фургонів і паків з крамом, бо в доках у цей час був саме розпал роботи. Нарешті я розшукав потрібну мені таверну.

Вона була маленька, але досить затишна: вивіска недавно пофарбована, на вікнах акуратні червоні фіранки, підлога старанно посипана піском. Таверна була на розі. Обоє дверей були розчинені навстіж, і тому у просторій кімнаті з низькою стелею було досить світла, незважаючи на хмари тютюнового диму.

За столиками сиділи здебільшого моряки. Розмовляли вони так голосно, що я завмер у дверях, не наважуючись увійти.

Поки я стояв, з бокової кімнати вийшов чоловік, і з першого ж погляду я зрозумів, що то Довгий Джон. Ліва нога була в нього відтята по саме стегно. Під лівою пахвою він тримав милицю і орудував нею з дивовижною спритністю, підстрибуючи, мов птах, на кожному кроці. Був він дуже високий і міцний, з широким, наче окіст, пласким і блідим, але розумним і веселим обличчям. Йому, здавалося, було дуже весело. Насвистуючи, скакав він поміж столиками, жартував і злегка ляскав по плечах найулюбленіших своїх гостей.

Правду вам сказати, після перших же слів про Довгого Джона в листі сквайра Трілоні я потайки боявся, що це той самий одноногий моряк, якого я так довго виглядав у старому «Бенбоу». Але одного погляду на цього чоловіка було досить, щоб розвіялися всі мої підозри. Я бачив капітана, бачив Чорного Пса, бачив сліпого П'ю і гадав, що вже знаю, як виглядає пірат. Ні, морський розбійник не такий, як цей охайний і привітний господар.

Нарешті я зібрався з духом, переступив через поріг і пішов до Сільвера, що стояв, спираючись на милицю, і розмовляв з якимсь відвідувачем.

— Містер Сільвер, сер? — спитав я, подаючи йому записку.

— Так, хлопчику мій, — відгукнувся він. — Мене звуть Сільвером. А ти хто такий?

Побачивши лист від сквайра, він страшенно заметушився.

— Ого-го! — на весь голос проказав він, подаючи мені руку. — Розумію, розумію! Ти наш новий юнга! Радий тебе бачити.

Just then one of the customers at the far side rose suddenly and made for the door. It was close by him, and he was out in the street in a moment. But his hurry had attracted my notice, and I recognized him at glance. It was the tallow-faced man, wanting two fingers, who had come first to the «Admiral Benbow».

«Oh», I cried, «stop him! It's Black Dog!»

«I don't care two coppers who he is», cried Silver. «But he hasn't paid his score. Harry, run and catch him».

One of the others who was nearest the door leaped up and started in pursuit.

«If he were Admiral Hawke he shall pay his score», cried Silver; and then, relinquishing my hand, «Who did you say he was?» he asked. «Black what?»

«Dog, sir», said I. «Has Mr. Trelawney not told you of the buccaneers? He was one of them».

«So?» cried Silver. «In my house! Ben, run and help Harry. One of those swabs, was he? Was that you drinking with him, Morgan? Step up here».

The man whom he called Morgan — an old, grey-haired, mahogany-faced sailor — came forward pretty sheepishly, rolling his quid.

«Now, Morgan», said Long John very sternly, «you never clapped your eyes on that Black — Black Dog before, did you, now?»

«Not I, sir», said Morgan with a salute.

«You didn't know his name, did you?»

«No, sir».

«By the powers, Tom Morgan, it's as good for you!» exclaimed the landlord. «If you had been mixed up with the like of that, you would never have put another foot in my house, you may lay to that. And what was he saying to you?»

«I don't rightly know, sir», answered Morgan.

«Do you call that a head on your shoulders, or a blessed dead-eye?» cried Long John. «Don't rightly know, don't you! Perhaps you don't happen to rightly know who you was speaking to, perhaps? Come, now, what was he jawing — v'yages, cap'ns, ships? Pipe up! What was it?»

І він затиснув мою руку в своїй широкій, міцній долоні.

Раптом якийсь відвідувач у віддаленому кутку швидко підвівся з місця і кинувся до дверей. Двері були біля нього, й він миттю опинився на вулиці. Але я звернув увагу на його покvapливість і з першого ж погляду впізнав його. Це був той самий чоловік з лискучим обличчям, без двох пальців на руці, що перший приходив до капітана в корчму «Адмірал Бенбоу».

— Гей, — закричав я, — тримайте його! Це Чорний Пес!

— Плював я, хто він такий, — відгукнувся Сільвер. — Але він не заплатив мені за випивку. Гаррі, біжи і схопи його!

Один з тих, що сиділи біля дверей, негайно схопився з місця і побіг наздоганяти втікача.

— Коли б він був навіть адмірал Гок, я й тоді змусив би його платити! — кричав Сільвер.

Потім, раптом відпустивши мою руку, спитав:

— То як його звуть? Ти сказав, Чорний... як далі?

— Пес, сер! — відповів я. — Хіба містер Трілоні не розказував вам про піратів? Це один з тих, що на нас напали.

— Що?! — заревів Сільвер. — У моєму домі! Бене, біжи на допомогу Гаррі. То це один з тих негідників?.. Це ти пив з ним, Моргане? А йди-но сюди.

Чоловік, якого він назвав Морганом, — старий, сивий моряк, з обличчям, неначе виточеним з червоного дерева, — покірливо вийшов наперед, жуючи тютюн.

— Ну, Моргане, — суворо спитав Довгий Джон, — ти бачив коли-небудь цього Чорного... як там його... Чорного Пса?

— Ніколи, сер, — відповів Морган, уклонившись.

— І навіть не чув його імені?

— Не чув.

— Слово честі, Томе Морган, це твоє щастя! — вигукнув корчмар. — Якщо ти плутатимешся з такою наволоччю, ноги твоєї більше не буде в моєму домі. Запам'ятай це. А про що ж він з тобою говорив?

— Не пригадую точно, сер, — відповів Морган.

— А що в тебе на плечах — голова чи пивний казан? — закричав Довгий Джон. — Чули? Він не пригадує точно! Може, ти не пригадуєш точно, з ким навіть розмовляв, га? Ну, говори, про що ви там базікали — про подорожі, про капітанів, про кораблі? Викладай! Про що ви базікали?

«We was a-talkin' of keel-hauling», answered Morgan.

«Keel-hauling, was you? And a mighty suitable thing, too, and you may lay to that. Get back to your place for a lubber, Tom».

And then, as Morgan rolled back to his seat, Silver added to me in a confidential whisper that was very flattering, as I thought, «He's quite an honest man, Tom Morgan, on'y stupid. And now», he ran on again, aloud, «let's see — Black Dog? No, I don't know the name, not I. Yet I kind of think I've — yes, I've seen the swab. He used to come here with a blind beggar, he used».

«That he did, you may be sure», said I. «I knew that blind man too. His name was Pew».

«It was!» cried Silver, now quite excited. «Pew! That were his name for certain. Ah, he looked a shark, he did! If we run down this Black Dog, now, there'll be news for Cap'n Trelawney! Ben's a good runner; few seamen run better than Ben. He should run him down, hand over hand, by the powers! He talked o' keel-hauling, did he? I'll keel-haul him!»

All the time he was jerking out these phrases he was stumping up and down the tavern on his crutch, slapping tables with his hand, and giving such a show of excitement as would have convinced an Old Bailey judge or a Bow Street runner. My suspicions had been thoroughly reawakened on finding Black Dog at the «Spy-glass», and I watched the cook narrowly. But he was too deep, and too ready, and too clever for me, and by the time the two men had come back out of breath and confessed that they had lost the track in a crowd, and been scolded like thieves, I would have gone bail for the innocence of Long John Silver.

«See here, now, Hawkins», said he, «here's a blessed hard thing on a man like me, now, ain't it? There's Cap'n Trelawney — what's he to think? Here I have this confounded son of a Dutchman sitting in my own house drinking of my own rum! Here you comes and tells me of it plain; and here I let him give us all the slip before my blessed deadlights! Now, Hawkins, you do me justice with the cap'n. You're a lad, you are, but you're as smart as paint. I see that when you first come in. Now, here it is: what could I do, with this old timber I hobble on? When I was an master mariner I'd have come up alongside of him, hand over hand, and broached him to in a brace of old shakes, I would; but now...»

— Ми гомоніли про кілювання, — відповів Морган.

— Про кілювання, кажеш? Дуже підходяща штука, особливо для тебе. Ну гаразд, відчалюй на своє місце, Томе...

Коли Морган знову сів за свій столик, Сільвер таємничо нахилився до мого вуха і конфіденційно прошепотів:

— Чесний чолов'яга цей Том Морган, тільки страшенно дурний. А тепер, — сказав він уже голосно, — пригадаймо... Чорний Пес... Ні, не знаю такого імені. І все-таки я десь бачив цього негідника. Ага!.. Він, здається, частенько заходив сюди зі сліпим жебраком.

— Так, так, це був він! — вигукнув я. — Я знав і того сліпого. Його звали П'ю.

— Правильно! — вигукнув Сільвер, на цей раз дуже схвилований. — П'ю! Саме так його і звали. На вигляд він був справжнім пройдисвітом! Якщо ми тепер спіймаємо цього Чорного Пса, ото буде радість для капітана Трілоні! У Бена добрі ноги. Небагато моряків бігають краще за Бена. Від нього він не втече, от повір мені. Що він тут базикав про кілювання? Я його самого протягну під кілем...

Вигукуючи ці фрази, Сільвер без упину стрибав по таверні на своїй милиці, вдаряв по столах долонею і виявляв таке обурення, що, мабуть, переконав би в своїй щирості найнедовірливішого суддю чи поліцяя.

Мої підозри виникли знову, коли я побачив Чорного Пса у «Підзорній Трубі», а тому я пильно стежив за кухарем. Та він був занадто розумний, винахідливий і спритний, як на мене.

Отже, коли обидва посланці повернулися захекані й оголошили, що загубили сліди Чорного Пса в юрбі, а господар корчми страшенно вилаяв їх, — я вже сам готовий був ручитися за непричетність Довгого Джона Сільвера до піратів.

— Послухай, Гокінсе, — сказав він, — для мене ця історія може скінчитися дуже погано. Ну що подумає про мене капітан Трілоні? Цей клятий бандит сидів у моєму власному домі і пив мій ром! А потім приходиш ти і кажеш мені, що він з розбійницької зграї. І все-таки він втікає в мене прямо з-під рук. Ти, Гокінсе, повинен підтримати мене перед капітаном Трілоні. Ти молодий, але тебе не проведеш. Ти не з дурних. Я це побачив одразу, як тільки ти увійшов сюди. Ну сам подумай: що міг зробити я, каліка на дерев'янці? Коли б я був на коні, як колись, він би від мене не втік, я б йому показав!.. Але тепер...

And then, all of a sudden, he stopped, and his jaw dropped as though he had remembered something.

«The score!» he burst out. «Three goes o' rum! Why, shiver my timbers, if I hadn't forgotten my score!»

And falling on a bench, he laughed until the tears ran down his cheeks. I could not help joining, and we laughed together, peal after peal, until the tavern rang again.

«Why, what a precious old sea-calf I am!» he said at last, wiping his cheeks. «You and me should get on well, Hawkins, for I'll take my davy I should be rated ship's boy. But come now, stand by to go about. This won't do. Dooty is dooty, messmates. I'll put on my old cockerel hat, and step along of you to Cap'n Trelawney, and report this here affair. For mind you, it's serious, young Hawkins; and neither you nor me's come out of it with what I should make so bold as to call credit. Nor you neither, says you; not smart — none of the pair of us smart. But dash my buttons! That was a good un about my score!»

And he began to laugh again, and that so heartily, that though I did not see the joke as he did, I was again obliged to join him in his mirth.

On our little walk along the quays, he made himself the most interesting companion, telling me about the different ships that we passed by, their rig, tonnage, and nationality, explaining the work that was going forward — how one was discharging, another taking in cargo, and a third making ready for sea — and every now and then telling me some little anecdote of ships or seamen or repeating a nautical phrase till I had learned it perfectly. I began to see that here was one of the best of possible shipmates.

When we got to the inn, the squire and Dr. Livesey were seated together, finishing a quart of ale with a toast in it, before they should go aboard the schooner on a visit of inspection.

Long John told the story from first to last, with a great deal of spirit and the most perfect truth. «That was how it were, now, weren't it, Hawkins?» he would say, now and again, and I could always bear him entirely out.

The two gentlemen regretted that Black Dog had got away, but we all agreed there was nothing to be done, and after he had been complimented, Long John took up his crutch and departed.

Та раптом він замовк і широко розкрив рота, ніби щось пригадавши.

— А гроші?! — прогрімів він. — За три кварта рому! Хай йому чорт, я ж зовсім забув про гроші!

І, впавши на лаву, він почав так реготати, що з очей в нього потекли сльози. Дивлячись на нього, я теж не зміг утриматися від сміху, і ми обидва зареготали на всю корчму.

— Ну й тюлень же я! — сказав він нарешті, витираючи щоки. — З нас, бачу, вийде добра парочка, Гокінсе. Адже я й зараз юнга в душі. А проте, треба йти. Обов'язок є обов'язок, браття. Я тільки надіну свого старого трикутного капелюха, і ми підемо разом до капітана Трілоні доповісти йому про цю приклучку. А справа ця серйозна, Гокінсе. І, треба визнати, вона не робить особливої честі ні тобі, ні мені. Так, так. Ні тобі, ні мені. Обидва ми дали маху. Але, чорти б його вхопили, як здорово він піддурив мене з цими грошиками!

І він знову зареготав так щиро, що хоч я і не розумів, з чого тут, власне, сміятися, але мимоволі приєднався до нього.

Ми пішли вздовж набережної, і скоро я переконався, що Сільвер дуже цікавий співбесідник. Про кожен корабель, повз який ми проходили, він розповідав безліч цікавих мені речей: як зроблено його вітрила, скільки він може взяти вантажу, з якої країни прибув. Він пояснював мені, що зараз робиться в порту: одне судно розвантажуються, друге, навпаки, — вантажать, а он те, третє, вже готується до відплиття. Мову свою він пересипав бувальщинами та моряцькими слівцями, які повторював по кілька разів, щоб я їх добре запам'ятав. І я справді почав розуміти, що Сільвер — один із найкращих товаришів у плаванні.

Коли ми прийшли до готелю, сквайр і доктор Лівсі сиділи там удвох, допиваючи квартиру елю з грінками, перед тим як піти оглядати шхуну.

Довгий Джон розповів їм усе, що сталося в його таверні, нічого не приховуючи і з великим запалом.

— Адже так воно було, Гокінсе, правду я кажу? — перепитував він мене щохвилини. Я міг тільки підтверджувати правдивість його слів.

Обидва джентльмени дуже шкодували, що Чорний Пес вислизнув. Але нічого не вдієш. Доктор Лівсі і сквайр похвалили Довгого Джона, і він, узявши свою милицю, попрямував до дверей.

«All hands aboard by four this afternoon», shouted the squire after him.

«Aye, aye, sir», cried the cook, in the passage.

«Well, squire», said Dr. Livesey, «I don't put much faith in your discoveries, as a general thing; but I will say this, John Silver suits me».

«The man's a perfect trump», declared the squire.

«And now», added the doctor, «Jim may come on board with us, may he not?»

«To be sure he may», says squire. «Take your hat, Hawkins, and we'll see the ship».

9

POWDER AND ARMS

The *Hispaniola* lay some way out, and we went under the figureheads and round the sterns of many other ships, and their cables sometimes grated underneath our keel, and sometimes swung above us. At last, however, we got alongside, and were met and saluted as we stepped aboard by the mate, Mr. Arrow, a brown old sailor with earrings in his ears and a squint. He and the squire were very thick and friendly, but I soon observed that things were not the same between Mr. Trelawney and the captain.

This last was a sharp-looking man who seemed angry with everything on board and was soon to tell us why, for we had hardly got down into the cabin when a sailor followed us.

«Captain Smollett, sir, axing to speak with you», said he.

«I am always at the captain's orders. Show him in», said the squire.

The captain, who was close behind his messenger, entered at once and shut the door behind him.

«Well, captain Smollett, what have you to say? All well, I hope; all shipshape and seaworthy?»

«Well, sir», said the captain, «better speak plain, I believe, even at the risk of offence. I don't like this cruise; I don't like the men; and I don't like my officer. That's short and sweet».

— Весь екіпаж повинен бути в зборі на четверту годину! — гукнув йому сквайр навздогін.

— Слухаю, сер! — відгукнувся вже з коридора кухар.

— Ну, сквайре, — сказав лікар Лівсі, — відверто кажучи, я не дуже задоволений з більшості ваших знахідок. Але оцей Джон Сільвер мені до вподоби.

— Прекрасний чоловічяга, — заявив сквайр.

— А тепер, — додав лікар, — Джім може піти на шхуну разом з нами. Що ви на це скажете?

— Авжеж, авжеж, — відповів сквайр. — Гокінсе, бери свого капелюха, зараз підемо оглядати наш корабель.

9

ПОРОХ І ЗБРОЯ

«Еспаньйола» стояла на якорі досить далеко від берега. Нам довелося добиратися до неї на шлюпці, маневруючи між кораблями. Перед нашими очима раз у раз виростав то прикрашений фігурами ніс, то корма. Корабельні линви рипіли під кілем шлюпки і гойдалися над нашими головами. Нарешті ми причалили до шхуни, де нас зустрів і привітав штурман містер Ерроу, засмаглий старий моряк, із сережками у вухах і трохи косоокий. Очевидно, між ним і сквайром встановилися дуже близькі, дружні стосунки.

Однак цього не можна було сказати про стосунки між містером Трілоні й капітаном.

Капітан був чоловіком суворим. Все на кораблі дратувало його. Причини свого незадоволення він нам не забарився пояснити. Щойно ми спустилися до каюти, як до нас підійшов матрос і сказав:

— Капітан Смолетт, сер, хоче поговорити з вами.

— Я завжди до послуг капітана. Запросіть його сюди, — відповів сквайр.

Капітан, як виявилося, стояв за спиною свого посланця. Він одразу ж увійшов до каюти й причинив за собою двері.

— Ну, капітане Смолетте, що ви хочете сказати? Сподіваюсь, що все гаразд? Шхуна готова до відплиття?

— От що, сер, — відповів капітан, — я говоритиму відверто, навіть ризикуючи посваритися з вами. Мені не подобається цей рейс. Мені не подобається наша команда. Мені не подобається мій помічник. От і все. Коротко і ясно.